

Eläkkeellesiirtymisikä Suomen työeläkejärjestelmässä

Pensioneringsåldern inom
arbetspensionssystemet i Finland

Effective retirement age in the Finnish
earnings-related pension scheme

Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja
4/2008

Eläketurvakeskus • Pensionskyddscentralen

TILASTORAPORTTI

Eläkkeellesiirtymisikä Suomen työeläkejärjestelmässä

Pensioneringsåldern inom
arbetspensionssystemet i Finland

Effective retirement age in the Finnish
earnings-related pension scheme

Jari Kannisto
Maija Hiltunen

Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja
4/2008

Eläketurvakeskus • Pensionsmyndigheten

TILASTORAPORTTI

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin 010 7511

S-posti etunimi.sukunimi@etk.fi

Pensionsskyddscentralen

FI-00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN Finland

Tfn +358 10 7511

E-post förnamn.efternamn@etk.fi

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 ELÄKETURVAKESKUS Finland

Tel. +358 10 7511

E-mail firstname.surname@etk.fi

Multiprint Oy

Helsinki 2008

ISSN 1459-3823

ABSTRAKTI

Eläkepolitiikan yhdeksi keskeisimmistä tavoitteista on asetettu eläkkeelle siirtymisen myöhentäminen 2–3 vuodella. Tämän pitkän aikavälin tavoitteen toteutumista seurataan 25-vuotiaan eläkkeellesiirtymisiän odotteen avulla. Toisin kuin keskiarvo- ja mediaani-ikä, odotteeseen ei vaikuta väestön ikärakenne. Näin ollen sen avulla voidaan tarkastella ajassa tapahtuvaa muutosta eläkkeellesiirtymisiässä. Eläkkeellesiirtymisiän odote lasketaan kaikista työeläkkeelle siirtyneistä.

Vuoden 2006 eläkkeellesiirtymisiän odotteen jyrkän nousun jälkeen tilanne tasaantui vuonna 2007. Julkisella sektorilla eläkkeellesiirtymisikä nousi edelleen, mutta yksityisellä sektorilla odotteessa tapahtui jopa hienoista laskua. Vuonna 2007 eläkkeellesiirtymisiän odote oli 59,5 vuotta eli sama kuin edellisenä vuonna. Yksityisellä sektorilla se oli 59,7 vuotta ja julkisella sektorilla 60,0 vuotta. Vaikka eläkkeellesiirtymisikä ei noussutkaan vuonna 2007, se on kehittynyt eläkeuudistuksen jälkeen etukäteisarvioiden mukaisesti.

SAMMANDRAG

Ett av pensionspolitikens viktigaste mål är att senarelägga pensioneringarna med 2–3 år. Hur detta långsiktiga mål realiseras uppföljs med hjälp av den förväntade pensioneringsåldern för 25-åringar. I motsats till genomsnittsåldern och medianåldern påverkas den förväntade pensioneringsåldern inte av befolkningens åldersstruktur. Sålunda bidrar denna med information om den tidsavhängiga förändringen i pensioneringsåldern. Den förväntade pensioneringsåldern har beräknats utifrån antalet nya arbetspensionerade.

Efter en brant höjning av den förväntade pensioneringsåldern år 2006 planade utvecklingen ut år 2007. Inom den offentliga sektorn steg pensioneringsåldern fortfarande, men inom den privata sektorn skedde det till och med en liten sänkning av den förväntade pensioneringsåldern. År 2007 var den förväntade pensioneringsåldern 59,5 år, dvs. densamma som året innan. Inom den privata sektorn var den 59,7 år och inom den offentliga sektorn 60,0 år. Även om pensioneringsåldern inte steg år 2007, har den efter pensionsreformen utvecklats enligt förhandsbedömningarna.

ABSTRACT

One of the main aims of pension policy is to postpone effective retirement by 2–3 years. The achievement of this long-term objective is monitored through the expected effective retirement age (expectancy) for 25-year-olds. In contrast to the average and the median age, the expectancy is not affected by the age structure of the population. Thus it can be used to monitor the change over time in the effective retirement age. The expected effective retirement age is calculated for all those who have retired on an earnings-related pension.

After the steep rise in expected effective retirement age in 2006 the situation levelled out in 2007. In the public sector the expected effective retirement age continued to increase, but in the private sector the expectancy even decreased slightly. In 2007 the expected effective retirement age was 59.5 years, that is, the same as the year before. In the private sector the expectancy was 59.7 years and in the public sector 60.0 years. Even though the effective retirement age did not increase in 2007, it has after the 2005 pension reform developed in line with the predictions.

LUKIJALLE

Tämä raportti sisältää tietoja keskeisimmistä eläkkeellesiirtymisikää kuvaavista tunnusluvuista Suomessa. Ne ovat eläkkeellesiirtymisiän keskiarvo, mediaani ja odote. Tunnusluvut on laskettu kaikista työeläkkeelle siirtyneistä vuosilta 1996–2007. Yksityisen sektorin osalta tarkastelu ulottuu vuoteen 1983.

Eläkkeellesiirtymisiän odote lasketaan eläkkeiden alkavuuksien avulla. Se täyttää eläkkeellesiirtymisikää kuvaavalle mittarille asetetut tavoitteet, koska se reagoi eläkkeiden alkavuuksiin heti ja oikeasuuntaisesti ja on väestön ikärakenteesta riippumaton.

Odotteesta on julkaistu ensimmäinen raportti kesäkuussa 2003: *Missä iässä eläkkeelle? Raportti työeläkkeelle siirtymisen iästä ja sen mittaamisesta* (Eläketurvakeskuksen raportteja 2003:32). Eläkkeellesiirtymisiän problematiikkaa ja siihen vaikuttavia tekijöitä on kuvattu myös Jari Kanniston tutkimuksessa *Eläkkeellesiirtymisiän mittaaminen* (Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 2006:1).

Tilastovuodesta 2003 lähtien on eläkkeellesiirtymisikää koskevia tilastoja julkaistu Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja -sarjassa. Tilasto on julkaistu myös englanninkielisenä Eläketurvakeskuksen Working Papers -sarjassa vuonna 2004 ja Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja -sarjassa vuonna 2006. Tilastovuodesta 2006 lähtien raportti on julkaistu kolmikielisenä.

Helmikuussa 2008 julkaistiin yhteispohjoismainen raportti *Expected effective retirement age in the Nordic countries* (Finnish Centre for Pensions; Statistical Report 2/2008). Raportissa esitetään vertailukelpoiset eläkkeellesiirtymisikää koskevat tunnusluvut kussakin Pohjoismaassa. Pohja-aineistot yhteispohjoismaisessa ja tässä kansalliseen vertailuun tuotetussa aineistossa eroavat jonkin verran toisistaan. Erot tuloksissa ovat kuitenkin pieniä ja molemmat tunnusluvut reagoivat muutoksiin samalla tavalla.

Tämän raportin sisällöstä vastaavat kehityspäällikkö Jari Kannisto ja tilastosuunnittelija Maija Hiltunen, joille julkaisun sisältöä koskevat kyselyt ja ehdotukset pyydetään osoittamaan. Raportin tekemisessä on ollut mukana myös tilastosuunnittelija Katariina Käkönen.

Helsingissä huhtikuussa 2008

Eläketurvakeskus

TILL LÄSAREN

Denna rapport redogör för de viktigaste måtten som beskriver pensioneringsåldern i Finland. Dessa är den genomsnittliga pensioneringsåldern, medianen och den förväntade pensioneringsåldern. De beskrivande måtten har uträknats utifrån alla som arbetspensionerats åren 1996–2007. För den privata sektorn sträcker sig granskningen till år 1983.

Den förväntade pensioneringsåldern beräknas med hjälp av pensioneringsfrekvensen. Den fyller de krav som har ställts på ett mått som beskriver pensioneringsåldern, eftersom den reagerar på pensioneringsfrekvensen omedelbart och i rätt riktning och är oberoende av befolkningens åldersstruktur.

Den första rapporten om den förväntade pensioneringsåldern publicerades i juni 2003: *Missä iässä eläkkeelle? Raportti työeläkkeelle siirtymisen iästä ja sen mittaamisesta* (Pensionskyddscentralens rapporter 2003:32). Problematiken i anslutning till pensioneringsåldern och de faktorer som påverkar denna beskrivs också i Jari Kannistos undersökning *Eläkkeellesiirtymisiin mittaaminen* (Pensionskyddscentralens undersökningar 2006:1).

Sedan statistikåret 2003 har statistik om pensioneringsåldern publicerats i Pensionskyddscentralens serie med statistikrapporter. Statistiken har också publicerats på engelska i Pensionskyddscentralens serie Working Papers år 2004 och i serien statistikrapporter år 2006. Från och med statistikåret 2006 har rapporten getts ut som trespråkig.

I februari 2008 publicerades en samnordisk rapport, *Expected effective retirement age in the Nordic countries* (Finnish Centre for Pensions, Statistical Report 2/2008). I rapporten presenteras jämförbara mått för pensioneringsåldern i varje nordiskt land. Underlagsmaterialet i den samnordiska rapporten och i detta material, som producerats för nationell jämförelse, skiljer sig i viss mån från varandra. Skillnaderna i resultaten är dock små och båda måtten reagerar likadant på förändringar.

För innehållet i den här rapporten svarar utvecklingschef Jari Kannisto och statistikplanerare Maija Hiltunen; vardera tar gärna emot frågor och förslag om innehållet i publikationen. Också statistikplanerare Katariina Käkönen har varit med och utarbetat rapporten.

Helsingfors, april 2008

Pensionskyddscentralen

INTRODUCTION

The report contains data on the main indicators which describe the effective retirement age in Finland. These indicators are average, median and expectation for the effective retirement age. The indicators have been calculated for all those who retired on an earnings-related pension for the years 1996–2007. For the private sector the analysis extends to the year 1983.

The expected effective retirement age (expectancy) is calculated through the retirement risk. It achieves the objectives of an indicator which describes the effective retirement age since it reacts immediately to the retirement risk and in the right direction, and is independent of the age structure of the population.

The first report on the expectancy was published in June 2003: *Missä iässä eläkkeelle? Raportti työeläkkeelle siirtymisen iästä ja sen mittaamisesta* (Finnish Centre for Pensions, Reports 2003:32). The issue of effective retirement age and the factors which affect it have also been described in Jari Kannisto's study *Eläkkeellesiirtymisiän mittaaminen* (Finnish Centre for Pensions, Studies 2006:1).

Starting in the statistical year 2003 statistics on the effective retirement age have been published in the series Statistical Reports of the Finnish Centre for Pensions. In 2004 the statistics was also published in English in the series Working Papers of the Finnish Centre for Pensions and in 2006 in the series Statistical Reports of the Finnish Centre for Pensions. Since the statistical year 2006 the report has been published in three languages.

In February 2008 a joint Nordic report, *Expected effective retirement age in the Nordic countries* (Finnish Centre for Pensions; Statistical Report 2/2008), was published. The report presents comparable indicators as regards the effective retirement age for each Nordic country. The background data for the joint Nordic data and for the data produced for this national comparison differ somewhat from each other. However, the differences in the results are small and both indicators react to changes in the same way.

The contents of this report are the responsibility of Jari Kannisto, Development Manager, and Maija Hiltunen, Statistics Planner, and any inquiries and suggestions regarding the contents should be directed to them. Katariina Käkönen, Statistics Planner, has also been involved in the writing of the report.

Helsinki, April 2008

The Finnish Centre for Pensions

SISÄLTÖ

ABSTRAKTI	3
LUKIJALLE	5
1 Eläkkeellesiirtymisikä ja eläkkeellesiirtymisiän odote	13
Eläkkeellesiirtymisikä Pohjoismaissa.....	13
Eläkkeellesiirtymisiän odotteen määritelmä ja laskutapa.....	14
Odotteelle asetetut vaatimukset	14
2 Eläkkeellesiirtymisiän odotteen kehitys	15
Tulevaisuuteen vaikuttavat tekijät.....	16
3 Käytetyt käsitteet	17
4 Tilastojen tulkinnassa huomioon otettavia lakimuutoksia	18
5 Kuviot ja taulukot	35
I Eläkkeellesiirtymisikä.....	35
II Työeläkkeelle siirtyneet.....	43
III Työeläkevakuutetut.....	49

INNEHÅLL

SAMMANDRAG	3
TILL LÄSAREN	6
1 Pensioneringsålder och förväntad pensioneringsålder	20
Pensioneringsåldern i Norden	20
Definition och beräkning av den förväntade pensioneringsåldern	21
Krav på den förväntade pensioneringsåldern	22
2 Den förväntade pensioneringsålderns utveckling	22
Faktorer som påverkar framtiden.....	23
3 Begreppen	24
4 Lagändringar som bör beaktas i tolkningen av statistiken	25
5 Figurer och tabeller	35
I Pensioneringsålder.....	35
II Nya arbetspensionerade.....	43
III Arbetspensionsförsäkrade	49

CONTENTS

ABSTRACT	4
INTRODUCTION	7
1 Effective retirement age and expected effective retirement age	27
<i>Retirement age in the Nordic countries</i>	27
<i>Definition and calculation mode of the expected effective retirement age</i>	28
<i>Requirements set for the expectancy</i>	29
2 Development of the expected effective retirement age	29
<i>Factors affecting the future</i>	30
3 Concepts used	31
4 Legislative changes to be taken into account in the analysis of the statistics	32
5 Figures and tables	35
I <i>Effective retirement age</i>	35
II <i>Persons retired on an earnings-related pension</i>	43
III <i>Persons insured for earnings-related pension benefits</i>	49

Taulukoissa käytetyt symbolit:

- Ei tapauksia
- .. Tietoa ei ole saatavissa tai sitä ei julkaista tapausten vähäisyyden takia
- . Tieto on loogisesti mahdoton

Använda symboler:

- Inga fall
- .. Uppgift ej tillgänglig eller utsluten p g a det ringa antalet fall
- . Logiskt omöjligt

Symbols used in the tables:

- *Magnitude nil*
- .. *Data not available or not published due to small number of cases*
- . *Category not applicable*

Kuvioluettelo

1	Eläkkeellesiirtymisiän odote	
1.a	Kaikki työeläkkeelle siirtyneet.....	37
1.b	Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet	37
2	Eläkkeellesiirtymisiän odote sukupuolittain	
2.a	Kaikki työeläkkeelle siirtyneet.....	38
2.b	Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet	38
3	Eläkkeellesiirtymisiän odote, keskiarvo ja mediaani	
3.a	Kaikki työeläkkeelle siirtyneet.....	39
3.b	Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet	39
4	Eläkkeellesiirtymisiän odote ikäluokittain vuonna 2007	40
5	Osa-aikaeläkkeen vaikutus eläkkeellesiirtymisiän odotteeseen vuonna 2007	40
6	Työeläkkeelle vuonna 2007 siirtyneet	
6.a	Kaikki ikäryhmittäin.....	45
6.b	50–69-vuotiaat yksivuotisikäluokittain	45
7	Työeläkkeelle vuosina 2006 ja 2007 siirtyneet 55–69-vuotiaat iän mukaan	
7.a	Lukumäärä.....	46
7.b	Osuus työeläkevakuutetuista.....	46
8	Työeläkkeelle vuonna 2007 siirtyneet 55–69-vuotiaat sukupuolen mukaan	
8.a	Lukumäärä.....	47
8.b	Osuus työeläkevakuutetuista.....	47
9	Työeläkevakuutetut ikäryhmittäin.....	51
10	Työeläkevakuutetut iän mukaan vuonna 2007	51

Taulukkuuettelo

1	Eläkkeellesiirtymisiän odote 25- ja 50-vuotiaille	41
2	Eläkkeellesiirtymisiän odote, keskiarvo ja mediaani	42
3	Työeläkkeelle siirtyneet eläkelajin mukaan.....	48

Företeckning över figurer

1	Förväntad pensioneringsålder	
1.a	Alla nya arbetspensionerade	37
1.b	Nya pensionerade inom privata sektorn	37
2	Förväntad pensioneringsålder efter kön	
2.a	Alla nya arbetspensionerade	38
2.b	Nya pensionerade inom privata sektorn	38
3	Förväntad pensioneringsålder, medelålder och median	
3.a	Alla nya arbetspensionerade	39
3.b	Nya pensionerade inom privata sektorn	39
4	Förväntad pensioneringsålder efter åldersgrupp år 2007	40
5	Deltidspensionens inverkan på den förväntade pensioneringsåldern år 2007	40
6	Nya arbetspensionerade år 2007	
6.a	Alla efter åldersgrupp	45
6.b	50–69-åriga efter enåriga åldersgrupper	45
7	Nya 55–69-åriga arbetspensionerade efter ålder åren 2006 och 2007	
7.a	Antal	46
7.b	Andel av arbetspensionsförsäkrade	46
8	Nya 55–69-åriga arbetspensionerade år 2007 efter kön	
8.a	Antal	47
8.b	Andel av arbetspensionsförsäkrade	47
9	Arbetspensionsförsäkrade efter åldersgrupp	51
10	Arbetspensionsförsäkrade efter ålder år 2007	51

Företeckning över tabeller

1	Förväntad pensioneringsålder för 25- och 50-åringar	41
2	Förväntad pensioneringsålder, medelålder och median	42
3	Nya arbetspensionerade efter pensionsslag	48

List of charts

1	<i>Expected effective retirement age (i.e. expectancy)</i>	
1.a	<i>All persons retired on an earnings-related pension</i>	37
1.b	<i>Persons retired from the private sector</i>	37
2	<i>Expected effective retirement age (i.e. expectancy) by gender</i>	
2.a	<i>All persons retired on an earnings-related pension</i>	38
2.b	<i>Persons retired from the private sector</i>	38
3	<i>Expected effective retirement age (i.e. expectancy), average and median age</i>	
3.a	<i>All persons retired on an earnings-related pension</i>	39
3.b	<i>Persons retired from the private sector</i>	39
4	<i>Expected effective retirement age (i.e. expectancy) by age group in 2007</i>	40
5	<i>Effect of the part-time pension on the expected effective retirement age in 2007</i>	40
6	<i>Persons having retired on an earnings-related pension in 2007</i>	
6.a	<i>All persons by age group</i>	45
6.b	<i>50–69-year-olds by one-year age groups</i>	45
7	<i>Persons having retired on an earnings-related pension, aged 55–69, in 2006 and 2007 by age</i>	
7.a	<i>Number</i>	46
7.b	<i>Share of the insured</i>	46
8	<i>Persons having retired on an earnings-related pension, aged 55–69, in 2007 by gender</i>	
8.a	<i>Number</i>	47
8.b	<i>Share of the insured</i>	47
9	<i>Persons insured for earnings-related pension benefits by age group</i>	51
10	<i>Persons insured for earnings-related pension benefits by age in 2007</i>	51

List of tables

1	<i>Expected effective retirement age (i.e. expectancy) for 25- and 50-year-olds</i>	41
2	<i>Expected effective retirement age (i.e. expectancy), average and median</i>	42
3	<i>Persons having retired on an earnings-related pension by pension benefit</i>	48

1 Eläkkeellesiirtymisikä ja eläkkeellesiirtymisiän odote

Eläkkeellesiirtymisiän perinteiset mittaustavat, aritmeettinen keskiarvo ja mediaani, soveltuvat huonosti ajassa tapahtuvan muutoksen mittaamiseen. Väestön ikääntyessä eläkkeelle siirtävien keski-ikä nousee, vaikka ikäluokkakohtainen eläkkeiden alkavuus ei muuttuisi ollenkaan. Esimerkiksi eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä nousisi seuraavien kymmenen vuoden aikana noin vuodella, vaikka eläkkeiden alkavuus säilyisi ennallaan. Syynä tähän on Suomen väestön ikärakenne. Tänä aikana suuret ikäluokat siirtyvät eläkkeelle.

Eläketurvakeskuksessa on kehitetty eläkkeellesiirtymisiän mittaamiseen tunnusluku, jota nimitetään eläkkeellesiirtymisiän odotteeksi. Se kuvaa eläkkeelle siirtymisen iässä tapahtuvaa kehitystä. Se reagoi heti ja oikeasuuntaisesti eläkkeiden alkavuudessa tapahtuvaan muutokseen. Väestön ikärakenne ei vaikuta odotteeseen. Odote otettiin käyttöön vuonna 2003. Yksityisen sektorin osalta eläkkeellesiirtymisiän odote on laskettu vuodesta 1983 ja koko työeläkejärjestelmän osalta vuodesta 1996 lähtien.

Odote lasketaan sekä 25- että 50-vuotiaalle. 25-vuotiaan odote kuvaa koko työeläkevakuutetun väestön eläkkeellesiirtymisikää. 50-vuotiaan odotteen laskemista voidaan perustella sillä, että 50 vuotta täyttäneiden eläkehakuisuuteen voidaan vaikuttaa eläkepolitiikalla. Eläkkeelle siirtyvistä vain vähän yli 10 prosenttia on alle 50-vuotiaita. Sairaudet ja vammat ovat tässä joukossa usein sellaisia, ettei työnteon jatkaminen ole enää mahdollista.

Eläkkeellesiirtymisikä Pohjoismaissa

Norjassa lasketaan eläkkeellesiirtymisikää vastaavalla tavalla elinajan odotteen pohjalta rakennetulla tunnusluvulla. Sen kehittäminen aloitettiin samoihin aikoihin kuin Suomessa. Toisistaan tietämättä molemmissa maissa päädyttiin periaatteiltaan samaan kaavaan. Myös Ruotsissa on nykyisin käytössä sama tunnusluku. Norjan ja Ruotsin käyttämissä kaavoissa on pieniä eroja yksityiskohdissa verrattuna suomalaiseen, mutta periaate on sama.

Vuonna 2005 perustettiin työryhmä selvittämään yhteispohjoismaista eläkkeellesiirtymisiän tunnuslukua, sen laskentakaavaa ja yhteismitallista tilastoaineistoa. Helmikuussa 2008 julkaistiin työryhmän tuloksista yhteispohjoismainen raportti *Expected effective retirement age in the Nordic countries* (Finnish Centre for Pensions; Statistical Report 2/2008). Siinä on laskettu ensimmäisen kerran eläkkeellesiirtymisikä eri Pohjoismaissa vertailukelpoisella tunnusluvulla. Pohjoismainen eläkkeellesiirtymisiän odote (samoin kuin kansalliset odotteet) lasketaan elinajan odotetta vastaavalla periaatteella. Se on riippumaton väestön ikärakenteesta. Pohjoismainen odote lasketaan 30- ja 50-vuotiaalle ja se perustuu Pohjoismaiden tilastovirastojen julkaisemiin työssäkäyntitilastoihin. Pohjoismainen vertailu täydentää kuvaa eläkkeellesiirtymisiästä Suomessa. Suomen kansalliset odoteluvut ovat hieman pohjoismaisen tunnusluvun arvoja alhaisempia.

Eläketurvakeskus käyttää edelleen ensisijaisesti kansallista, tässä raportissa esitettyä mittaria kuvaamaan eläkkeellesiirtymisiän odotteen muutoksia ja eri ryhmien välisiä eroja eläkkeellesiirtymisiässä.

Eläkkeellesiirtymisiän odotteen määritelmä ja laskutapa

Eläkkeellesiirtymisiän odote kuvaa keskimääräistä eläkkeellesiirtymisikää, joka muodostuu tietynikäisille vakuutetuille, kun oletetaan, että ikäluokittainen eläkealkavuus ja kuolevuus säilyvät tarkasteluvuoden tasolla.

Eläkkeellesiirtymisiän odote saadaan siten, että ensin lasketaan vakuutettujen kuolevuus ja eläkealkavuus jokaiselle ikäluokalle tarkasteluvuoden aikana. Näitä osuuksia käyttäen voidaan laskea, kuinka moni valitun kokoisesta ja ikäisestä vakuutettujen joukosta (vaikkapa 100 000 25-vuotiaasta) siirtyisi vuoden kuluessa eläkkeelle. Vuotta vanhempana jäljellä olevien vakuutettujen määrä saadaan vähentämällä alkuperäisestä määrästä eläkkeelle siirtyneet ja kuolevuuden avulla laskettu kuolleiden määrä. Jatkamalla näin vuosi kerrallaan vanhuuseläkeikään saakka saadaan laskennalliset eläkkeelle siirtyvien lukumäärät kaikille ikäluokille. Näistä laskennallisista eläkkeelle siirtymisistä laskettu keski-ikä on eläkkeellesiirtymisiän odote.

Eläkkeellesiirtymisiän odotteen laskentakaava:

Eläkkeelle siirtymisen todennäköisyys iässä j saadaan kaavasta:

$$A_j = e_j \prod_{k=m}^{j-1} (1 - e_k - y_k)$$

ja eläkkeellesiirtymisiän odote on lukujen A_j ikäkeskiarvo:

$$E_m = \left(\sum_{j=m}^{70} j A_j \right) / \sum_{j=m}^{70} A_j$$

$$\begin{aligned} e_j &= \text{eläkealkavuus iässä } j \\ y_j &= \text{kuolemanvaara iässä } j \\ m &= \text{valittu lähtöikä} \end{aligned}$$

Suomessa vuoden 2004 loppuun asti yleinen eläkeikä oli 65 vuotta. Tämän vuoksi kaavan pääteikä oli vuonna 2004 ja sitä aiemmin 65 vuotta. Vuoden 2005 alusta yleinen eläkeikäraja muuttui siten, että vanhuuseläkkeelle voi siirtyä joustavasti ikävälillä 63–68 vuotta. Tästä syystä odotteen laskentakaavan yläikäraja nostettiin 70 ikävuoteen vuodesta 2005 lähtien. Aikasarjoja ei kuitenkaan ole tämän vuoksi katkaistu, koska pääteikärajan nostamisen 65 vuodesta 70 vuoteen on arvioitu nostavan odotetta vain noin 0,1 vuodella.

Odotteelle asetetut vaatimukset

- Tunnusluku reagoi oikein eläkkeiden alkavuuksissa tapahtuviin muutoksiin. Se laskee, jos eläkkeiden alkavuus nousee jossakin vanhuuseläkeikää nuoremmassa ikäluokassa ja nousee, jos eläkkeiden alkavuus laskee.

- Tunnusluku reagoi vain eläkkeiden alkavuuksissa tapahtuviin muutoksiin. Siihen eivät saa vaikuttaa väestölliset ilmiöt kuten väestön ikärakenne.
- Tunnusluku reagoi välittömästi eläkkeiden alkavuuksissa tapahtuviin muutoksiin, koska laskelmat perustuvat alkaneisiin eläkkeisiin. Jos laskelmat tehtäisiin eläkkeellä olevien pohjalta, muutokset näkyisivät tuloksissa hitaasti.
- Tunnusluvun laskemisessa tarvittava tilastomateriaali on saatavilla. Eläketurvakeskuksessa ylläpidetään keskitettyä rekisteriä kaikista työeläkkeistä ja työeläkevakuutetuista, mikä mahdollistaa alkavuusperusteisen tarkastelun.

Eläkkeellesiirtymisiän odote täyttää hyvin edellä esitetyt neljä perusvaatimusta. Lisävaatimukseksi voitaisiin vielä asettaa esim. kansainvälinen vertailtavuus. Vertailukelpoisen aineiston saaminen saattaa kuitenkin olla ongelmallista, vaikka pohjoismaiden osalta tässä onkin onnistuttu. Odotetta ei myöskään ole mielekästä laskea kovin pienelle perusjoukolle, koska alkaneiden eläkkeiden määrän perusjoukon kussakin ikäluokassa tulee kuvata eläkkeellesiirtymisen todennäköisyyttä. Tämä vaatimus asettaa peruspopulaation jo niin suureksi, että esimerkiksi yksittäisen yrityksen henkilöstöstä odotteen laskeminen ei ole mielekästä.

2 Eläkkeellesiirtymisiän odotteen kehitys

Vuonna 2007 eläkkeellesiirtymisiän odote työeläkejärjestelmässä oli 59,5 vuotta, mikä on sama kuin edellisellä vuonna. 50-vuotiaan odote puolestaan nousi 0,1 vuotta (61,6 vuotta vuonna 2007). Vuodesta 2005 25-vuotiaan odote on noussut 0,4 vuotta ja 50-vuotiaan odote 0,5 vuotta.

Vuoden 2005 eläkeuudistuksen myötä tuli kaikille mahdollisuus siirtyä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle jo 63 vuoden iässä aiemman 65 vuoden sijaan. Ensimmäisen vuoden aikana tätä uudistuksen tuomaa mahdollisuutta käytti 63–64-vuotiaana arviolta 11 000 henkilöä. Ilman näitä eläkkeelle siirtyneitä odote olisi vuonna 2005 ollut arviolta 0,2 vuotta korkeampi.

Ennen työeläkelakien uudistusta muutokset eläkkeellesiirtymisiän odotteessa olivat pieniä, hienoista kasvua oli nähtävissä lähinnä yli 50-vuotiaiden odotteessa. 2000-luvulla 50-vuotiaan odote onkin noussut lähes vuodella ja 25-vuotiaan odote 0,7 vuodella. Myös ikäänntyneiden työllisyysaste on viime vuosina ollut kasvussa, erityisesti yli 60-vuotiaiden keskuudessa.

Vuonna 2007 yksityisellä sektorilla 25-vuotiaan odote oli 59,7 vuotta. Alimmillaan odote oli vuonna 1986 (56,6 vuotta). Tuolloin yksityisellä sektorilla tulivat voimaan joustavan eläkeikäjärjestelyn eläkelajit, yksilöllinen varhaiseläke ja varhennettu vanhuuseläke. Myös 50-vuotiaan odote (61,8 vuotta vuosina 2006 ja 2007) on ollut selkeästi nousussa vuoden 1986 sukelluksen (58,4 vuotta) jälkeen.

Julkisella sektorilla odote kuitenkin nousi selvästi vuonna 2007. 25-vuotiaan odote nousi 0,3 vuodella tasan 60 vuoteen ja 50-vuotiaan odote 0,4 vuodella 62,2 vuoteen.

Vuonna 2007 25-vuotiaan miehen eläkkeellesiirtymisiän odote oli 59,3 vuotta ja naisen 59,6 vuotta. Ero miesten ja naisten välillä on viime vuosina selvästi pienentynyt. Aiemmin naisilla odotetta painoi alaspäin aikaisempien eläkejärjestelyjen mukaiset miehiä alhaisemmat eläkeiät. Tällaiset järjestelyt olivat varsin yleisiä ennen tasa-arvolain voimaantuloa. Eroa on kuitenkin vielä jonkin verran nähtävissä kuvioista 4 sivulla 40, jossa on esitetty työeläkkeelle siirtyneiden odote kaikille ikäluokille 25 vuodesta alkaen. Siitä näkyy, että iän mukaan tilanne muuttuu niin, että naisten odote on korkeammalla tasolla noin 50 vuoden ikään saakka, minkä jälkeen se on alhaisempi kuin miesten. Nuoremmilla miehillä odotteen alhaisempi arvo selittyy sillä, että näissä ikäluokissa miesten työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuus on korkea naisiin verrattuna. Ero tasoittuu iän myötä.

Tulevaisuuteen vaikuttavat tekijät

Eläkepolitiikassa keskeiseksi pitkän aikavälin tavoitteeksi asetettua eläkkeelle siirtymisen myöhentämistä 2–3 vuodella seurataan 25-vuotiaan eläkkeellesiirtymisiän odotteen avulla. Eläkkeellesiirtymisiän odotteeseen vaikuttavat kuitenkin useat tekijät. Tämän vuoksi on vaikea arvioida sitä, milloin asetettu tavoite toteutuu.

Vuoden 2005 alussa voimaan tulleen eläkeuudistuksen uskotaan joka tapauksessa nostavan eläkkeellesiirtymisikää. Vuonna 2004 Eläketurvakeskuksessa tehtiin arvioita eläkkeellesiirtymisiän odotteen kehityksestä lähivuosille. Tuolloin odotteen arvioitiin nousevan vuoden 2003 tasosta selvästi, koska uudistus sisälsi useita eläkkeellesiirtymisiän myöhentämiseen tähtäviä toimenpiteitä. Tällaisia olivat mm. taloudelliset kannustimet: mitä pitempään ikävälillä 63–68 työskentelee, sitä suuremmaksi vanhuuseläke muodostuu ns. kannustinkarttuman vuoksi. Arvio oli, että odote nousisi 0,7 vuodella vuoteen 2010 mennessä. Vastaavasti vuoteen 2015 mennessä nousua olisi 1,2 vuotta.

Nyt näyttää siltä, että odote nousee likimain ennakoarvion mukaisesti. Keskeiset mittarit osoittavat, että ikääntyneiden työllisyyden ja eläkkeelle siirtymisen kehitys ovat viime vuosina olleet tavoitteiden suuntaisia. Tällä hetkellä näköpiirissä ei myöskään ole tekijöitä, jotka katkaisisivat myönteisen kehityksen. Talouden ja työllisyyden kehitys ovat tässä kuitenkin avainasemassa.

Eläkeuudistuksen myötä työttömyyseläke omana eläkevuotonaan tulee päättymään siirtymäkauden jälkeen. Myös tällä arvioidaan tulevaisuudessa olevan eläkkeelle siirtymistä myöhentävä vaikutus. Työttömyyseläke on pitkään ollut merkittävä eläkkeellesiirtymisreitti (ks. kuviot 6.a ja 6.b sivulla 45 sekä taulukko 3 sivulla 48).

Eläkkeellesiirtymisiän odotetta korottava vaikutus on myös sillä, että osa-aikaeläkkeelle siirtyneitä ei katsota eläkkeelle siirtyneiksi. Heidän katsotaan siirtyvän eläkkeelle vasta silloin, kun he siirtyvät osa-aikaeläkkeen jälkeen jollekin muulle eläkkeelle, useimmiten vanhuuseläkkeelle. Osa-aikaeläkkeellä olevat katsotaan vakuutetuiksi, koska osa-aikaeläkkeen saaminen edellyttää työntekoa.

Osa-aikaeläkkeen vaikutuksen arvioimiseksi kuviossa 5 sivulla 40 on esitetty odotteen tulos myös siten, että osa-aikaeläkeläiset on otettu laskelmassa huomioon puoliksi eläkeläisinä ja puoliksi työssä olevina. Vaikutus odotteeseen on alle puoli vuotta. Vuonna 2007 osa-aikaeläkettä saavia oli noin 30 000.

Odotetta korottava tekijä on myös julkisen sektorin alennettujen eläkeikien väheneminen. Julkiselta puolelta eläkkeelle siirtyvistä osalla on edelleen ns. henkilökohtainen tai ammatillinen eläkeikä.

3 Käytetyt käsitteet

Eläkkeellesiirtymisikää kuvataan kolmella keskiluvulla: **eläkkeellesiirtymisiän odote**, **mediaani** ja **keskiarvoikä**. Eläkkeellesiirtymisiän odotteen laskentakaava on selostettu sivulla 14. Mediaani-ikä on aineiston keskimäinen havainto, ts. puolet eläkkeelle siirtyneistä on tätä nuorempia ja puolet vanhempia. Keskiarvoikä on eläkkeelle siirtyneiden ikien aritmeettinen keskiarvo. Mediaanin ja keskiarvoian laskemisessa käytetään ikää eläkkeen alkaessa.

Edellä esitetyt keskiluvut kuvaavat eläkkeellesiirtymisikää eri tavoin ja sopivat näin ollen eri käyttötarkoituksiin. Siksi on perusteltua julkaista jatkossakin kaikkia kolmea keskilukua. Esimerkiksi kansainvälisissä vertailuissa käytetään yleisimmin keskiarvoa. Keskiarvo on myös kaikkien tuntema keskiluku ja sen vuoksi usein käytetty. Toisaalta, koska eläkkeellesiirtymisiän jakauma on hyvin vino, keskimäinen havainto eli mediaani kuvaa hyvin tyyppillistä eläkkeellesiirtymisikää. Odote puolestaan mittaa parhaiten ajassa tapahtuvaa muutosta eläkkeellesiirtymisiässä.

Tilastovuonna **työeläkkeelle siirtyneeksi** katsotaan henkilö, jonka omaan työuraan perustuva eläke (muu kuin osa-aikaeläke) alkoi ko. vuoden aikana tai jonka eläkeoikeus on alkanut aiemmin, mutta eläkepäättös on tehty vasta tilastovuonna. Lisäksi edellytetään, että henkilö ei ole saanut omaan työuraan perustuvaa eläkettä (ei koske osa-aikaeläkettä) ainakaan kahteen vuoteen. Eläkelajikohtaisissa luvuissa edellytetään, että henkilö ei ole saanut ko. lajin mukaista eläkettä kahteen vuoteen. Kaikkien työeläkkeelle siirtyneiden ja vanhuuseläkkeelle siirtyneiden kohdalla edellytetään, että henkilö ei ole saanut minkään lajin mukaisista omaan työuraan perustuvaa eläkettä (ei koske osa-aikaeläkettä) kahteen vuoteen. Ts. vanhuuseläkkeelle siirtyneissä ovat mukana vain suoraan tai osa-aikaeläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet, mutta ei muilta eläkkeiltä siirtyneitä. Perhe-eläkkeet eivät ole tarkastelussa mukana lainkaan.

Sektorikohtaisesti tarkastelu tehdään aina kyseisen sektorin kannalta eli eläkkeelle siirtymistä päätellessä tutkitaan vain kyseisen sektorin eläkkeitä. Koko työeläkejärjestelmän kohdalla edellytetään, että henkilöllä ei ole ollut eläkettä kummaltakaan sektorilta kahteen vuoteen.

Työeläkevakuutetuilla tarkoitetaan tässä julkaisussa eläketurvan piiriin kuuluvia henkilöitä, jotka eivät saa omaan työuraan perustuvaa eläkettä (pois lukien osa-aikaeläke). Tarkasteluvuoden työeläkevakuutettu väestö lasketaan edellisen vuoden lopun työeläkevakuutetuista.

Työeläkejärjestelmä koostuu yksityisestä ja julkisesta sektorista. Työeläkevakuutetuista noin kolme neljästä työskentelee yksityisellä sektorilla ja joka kolmas julkisella sektorilla. Vuoden aikana molemmilla sektoreilla työskenteleviä vakuutettuja on lähes 7 prosenttia.

Yksityiseen sektoriin kuuluvat:

- Työntekijän eläkelaki TyEL
- Merimieseläkelaki MEL
- Yrittäjän eläkelaki YEL
- Maatalousyrittäjän eläkelaki MYEL
- Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta LUTUL

Julkiseen sektoriin kuuluvat:

- Valtion eläkelaki VaEL
- Kunnallinen eläkelaki KuEL
- Evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki KiEL

Julkisen sektorin piiriin kuuluvat myös Kansaneläkelaitoksen ja Suomen Pankin toimihenkilöt, Ahvenanmaan maakunnan hallitus sekä kansanedustajien ja valtioneuvoston jäsenten eläkkeet.

4 Tilastojen tulkinnessa huomioon otettavia lakimuutoksia

1.1.1986 Yksityisellä sektorilla tulivat voimaan yksilöllinen varhaiseläke (alaikäraja 55 vuotta) ja varhennettu vanhuuseläke (alaikäraja 60 vuotta).

Yksityisellä sektorilla tuli voimaan eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelaki (TaEL).

Työttömyyseläkkeen ikäraja päätettiin palauttaa 55 vuodesta 60 vuoteen siten, että uusia ikäluokkia ei enää oteta työttömyyseläkkeen piiriin. Seuraavan kerran uusi ikäluokka pääsi työttömyyseläkkeelle vasta vuonna 1991 täytettyään 60 vuotta.

1.1.1987 Yksityisellä sektorilla tuli voimaan osa-aikaeläke (alaikäraja 60 vuotta).

1.7.1989 Julkisella sektorilla tulivat voimaan yksilöllinen varhaiseläke (alaikäraja 55 vuotta), varhennettu vanhuuseläke (alaikäraja 58 vuotta) ja osa-aikaeläke (alaikäraja 58 vuotta).

1.1.1991 Merimieseläkelakia (MEL) muutettiin siten, että Merimieseläkekassa liitettiin yksityisen sektorin vastuunjakojärjestelmään.

1.1.1994 Yksilöllisen varhaiseläkkeen ikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen (vuoden 1939 jälkeen syntyneillä). Samanaikaisesti yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen ehtoja jonkin verran lievennettiin. Vastaavasti työttömyyseläkkeen saamisen ehtoja kiristettiin.

Osa-aikaeläkkeen ikäraja laski myös yksityisellä sektorilla 58 vuoteen.

1.1.1998 TaEL uudistettiin koskemaan kaikkea vähäistäkin yksityisen puolen työtä eli tuli voimaan ns. "pätkätyölaki", joka laajensi vakuutettujen piiriä. Vastaavat muutokset tehtiin myös julkisen sektorin työeläkelakeihin.

1.7.1998 Osa-aikaeläkkeen ikäraja laski väliaikaisesti 58 vuodesta 56 vuoteen.

1.1.2000 Yksilöllisen varhaiseläkkeen ikäraja nousi 58 vuodesta 60 vuoteen vuoden 1943 jälkeen syntyneillä. Julkisella sektorilla vuosina 1944–1946 syntyneillä ikäraja voi tietyin edellytyksin olla myös 58 vuotta ja vuonna 1947 syntyneillä 59 vuotta.

Työttömyyseläkkeen saamisen ehdoista poistui ns. tulevan ajan vaatimus.

1.1.2003 Osa-aikaeläkkeen ikärajan väliaikainen alennus poistui, ja ikäraja palautui 58 vuoteen kaikilla vuoden 1946 jälkeen syntyneillä.

1.1.2004 Yksilöllisen varhaiseläkkeen voi saada enää vain vuonna 1943 tai sitä ennen syntyneet, julkisella sektorilla tietyin edellytyksin myös vuosina 1944–1947 syntyneet.

1.1.2005 Kaikki 18–67-vuotiaana tehty työeläkelaeissa vakuutamisvelvollisuudelle asetetut ehdot täyttävä työ on vakuutettava, myös eläkkeen rinnalla tehty työ. Aiemmin työntekijäin eläkelaeissa alaikäraja oli 14 vuotta ja vakuuttamisvelvollisuus päättyi viimeistään 65 vuoden iän täyttämiseen.

Kaikki 18–67-vuotiaana tehty työ kartuttaa eläkettä. Työeläkevakuutetulla on eläketapahtuman sattuessa oikeus eläkkeeseen, jos työhistorian aikana ansioiden yhteismäärä on ylittänyt laissa säädetyn rajamäärän. Aiemmin alle 23-vuotiailla oikeus eläkkeeseen edellytti, että heille oli kertynyt lain piiriin kuuluvaa työskentelyaikaa vähintään 12 kuukautta.

Vanhuuseläkkeelle voi siirtyä joustavasti 63–68-vuotiaana.

Työttömyyseläkkeeseen ei ole enää oikeutta vuoden 1949 jälkeen syntyneillä.

1 Pensioneringsålder och förväntad pensioneringsålder

De traditionella måtten på pensioneringsåldern, det aritmetiska medeltalet och medianen lämpar sig dåligt för att mäta en förändring i tiden. När befolkningen åldras ökar medelåldern för dem som pensioneras, även om den åldersklassrelaterade pensioneringsfrekvensen inte alls skulle förändras. Till exempel skulle medelåldern för de nypensionerade under de tio följande åren stiga med cirka ett år, även om pensioneringsfrekvensen skulle förbli densamma. Orsaken är den finländska befolkningens åldersstruktur. Under denna tid pensioneras de stora åldersklasserna.

För att mäta pensioneringsåldern har Pensionsskyddscentralen tagit fram ett beskrivande mått som kallas förväntad pensioneringsålder. Måttet beskriver hur pensioneringsåldern utvecklas. Det reagerar om medelbart och i rätt riktning på en förändring i pensioneringsfrekvensen. Befolkningens åldersstruktur påverkar inte den förväntade pensioneringsåldern. Måttet togs i bruk år 2003. För den privata sektorns del har den förväntade pensioneringsåldern beräknats sedan år 1983 och för hela arbetspensionssystemets del sedan år 1996.

Den förväntade pensioneringsåldern beräknas för både 25- och 50-åringar. Den förväntade pensioneringsåldern för 25-åringar beskriver pensioneringsåldern för hela den arbetspensionsförsäkrade befolkningen. Beräkningen av den förväntade pensioneringsåldern för 50-åringar kan motiveras med att 50 år fyllda personers fokusering på pension kan påverkas genom pensionspolitiken. Av dem som nypensioneras är endast litet över 10 procent yngre än 50 år. Sjukdomarna och kroppsskadorna i den här gruppen är ofta sådana att det inte längre går att fortsätta arbeta.

Pensioneringsåldern i Norden

I Norge beräknas pensioneringsåldern på motsvarande sätt utifrån ett beskrivande mått på basis av den förväntade livstiden. Måttet började utvecklas vid samma tid som i Finland. Utan att veta om varandra stannade vardera landet för principiellt samma formel. Också Sverige använder numera samma beskrivande mått. Detaljerna i de norska och svenska formlerna skiljer sig litet från den finländska, men principen är densamma.

År 2005 tillsattes en arbetsgrupp för att utreda ett samnordiskt mått för pensioneringsåldern, en beräkningsformel för det och ett jämförbart statistikmaterial. I februari 2008 publicerades en samnordisk rapport om arbetsgruppens resultat, *Expected effective retirement age in the Nordic countries* (Finnish Centre for Pensions, Statistical Report 2/2008). Där har pensioneringsåldern i de olika nordiska länderna för första gången räknats med ett jämförbart mått. Den nordiska förväntade pensioneringsåldern (i likhet med de nationella måtten) räknas enligt en motsvarande princip som den förväntade livslängden. Den är oberoende av befolkningens åldersstruktur. Den nordiska förväntade pensioneringsåldern räknas för 30- och 50-åringar och den grundar sig på de nordiska statistikbyråernas arbetslivsstatistik. Den nordiska jämförelsen kompletterar bilden av pensioneringsåldern i Finland. De nationella siffrorna i Finland är något lägre än värdena på det nordiska måttet.

Pensionsskyddscentralen använder fortfarande i första hand det nationella måttet, som presenteras i denna rapport, för att beskriva förändringar i den förväntade pensioneringsåldern och skillnaderna i pensioneringsåldern för olika grupper.

Definition och beräkning av den förväntade pensioneringsåldern

Den förväntade pensioneringsåldern beskriver den genomsnittliga pensioneringsåldern för försäkrade i en viss ålder med antagandet att den åldersklassrelaterade pensioneringsfrekvensen och mortaliteten kvarstår på granskningsårets nivå.

Den förväntade pensioneringsåldern fås sålunda att man först räknar ut de försäkrades mortalitet och pensioneringsfrekvensen för varje åldersklass under granskningsåret. Med hjälp av dessa andelar kan man räkna hur många som i en till storleken bestämd mängd bestående av försäkrade i en viss ålder (exempelvis 100 000 stycken 25-åringar) skulle pensioneras inom ett år. Antalet återstående försäkrade som är ett år äldre fås genom att man från det ursprungliga antalet subtraherar de nypensionerade och antalet avlidna som uträknats utifrån mortaliteten. Då man på samma sätt fortsätter ett år i sänder fram till åldern för ålderspension får man för samtliga åldersklasser fram det kalkylmässiga antalet personer som pensioneras. Medelåldern på basis av dessa kalkylmässiga nypensioneringar utgör den förväntade pensioneringsåldern.

Formel för beräkning av den förväntade pensioneringsåldern:

Pensioneringssannolikheten i åldern j fås genom följande formel:

$$A_j = e_j \prod_{k=m}^{j-1} (1 - e_k - y_k)$$

Den förväntade pensioneringsåldern är åldersmedeltalet för siffrorna A_j :

$$E_m = \left(\sum_{j=m}^{70} j A_j \right) / \sum_{j=m}^{70} A_j$$

e_j = pensioneringsfrekvensen i åldern j

y_j = dödsrisken i åldern j

m = vald utgångsålder

Fram till slutet av år 2004 var den allmänna pensionsåldern i Finland 65 år. Därför var slutåldern i formeln år 2004 och före det 65 år. I början av år 2005 ändrades den allmänna pensionsåldersgränsen så att man kan gå i ålderspension flexibelt i åldern 63–68 år. Därför höjdes den övre åldersgränsen i formeln för beräkning av den förväntade pensioneringsåldern till 70 år i början av år 2005. Tidsserierna har dock inte avskurits på grund av detta, eftersom det har bedömts att höjningen av slutåldersgränsen från 65 till 70 år höjer den förväntade pensioneringsåldern med endast cirka 0,1 år.

Krav på den förväntade pensioneringsåldern

- Det beskrivande måttet reagerar på rätt sätt på förändringar i pensioneringsfrekvensen. Det sjunker, om pensioneringsfrekvensen stiger i någon åldersgrupp som är yngre än pensionsåldern, och stiger, om pensioneringsfrekvensen sjunker.
- Det beskrivande måttet reagerar endast på förändringar i pensioneringsfrekvensen. Det får inte påverkas av befolkningsrelaterade fenomen, såsom befolkningens åldersstruktur.
- Måttet reagerar omedelbart på förändringar i pensioneringsfrekvensen, eftersom kalkylerna baserar sig på nya pensioner. Om kalkylerna gjordes utifrån de redan pensionerade, skulle förändringarna synas långsamt i resultatet.
- Det statistiska material som behövs i kalkylerna är tillgängligt. Pensionsskyddscentralen upprätthåller ett centralregister över alla arbetspensioner och arbetspensionsförsäkrade, vilket möjliggör en studie som grundar sig på pensioneringsfrekvensen.

Den förväntade pensioneringsåldern fyller mycket väl de fyra ovan nämnda grundförutsättningarna. Ett krav som ytterligare kunde ställas vore till exempel internationell jämförbarhet. Det kan dock vara problematiskt att få jämförbart material, även om det har lyckats i fråga om Norden. Det är inte heller ändamålsenligt att för en liten population beräkna den förväntade pensioneringsåldern, eftersom antalet löpande pensioner i varje åldersklass inom populationen bör beskriva pensioneringssannolikheten. Redan detta krav resulterar i en så stor population, att det inte är ändamålsenligt att beräkna den förväntade pensioneringsåldern för personalen i ett enskilt företag.

2 Den förväntade pensioneringsålderns utveckling

År 2007 var den förväntade pensioneringsåldern 59,5 år, dvs. densamma som året innan. Den förväntade pensioneringsåldern för 50-åringar steg med 0,1 år (61,6 år 2007). Sedan 2005 har den förväntade pensioneringsåldern för 25-åringar stigit med 0,4 år och för 50-åringar 0,5 år.

Från och med pensionsreformen år 2005 har alla – utan att få mindre pension – kunnat ålderspensionera sig i 63 års ålder mot tidigare 65 år. Under det första året utnyttjade uppskattningsvis 11 000 personer i åldern 63–64 år denna möjlighet. Utan dessa pensioneringar skulle den förväntade pensioneringsåldern år 2005 ha varit uppskattningsvis 0,2 år högre.

Före reformen av arbetspensionslagarna var förändringarna i den förväntade pensioneringsåldern små, närmast kunde en liten höjning skönjas i den förväntade pensioneringsåldern för personer över 50 år. På 2000-talet har den förväntade pensioneringsåldern för 50-åringar stigit med nästan ett år och den förväntade pensioneringsåldern för 25-åringar med 0,7 år. Sysselsättningsgraden bland äldre personer har också ökat under de senaste åren, i synnerhet bland 60-åringar och äldre.

År 2007 var den förväntade pensioneringsåldern för 25-åringar inom den privata sektorn 59,7 år. År 1986 var den förväntade pensioneringsåldern lägst (56,6 år). Inom den privata sektorn infördes då pensionsslag med flexibla pensionsåldersarrangemang, den individuella förtidspensionen och den förtida ålderspensionen. Också den förväntade pensioneringsåldern för 50-åringar (61,8 år 2006 och 2007) har klart ökat sedan djupdykningen år 1986 (58,4 år).

Inom den offentliga sektorn steg den förväntade pensioneringsåldern dock tydligt år 2007. För 25-åringar steg den med 0,3 år till jämnt 60 år och för 50-åringar med 0,4 år till 62,2 år.

År 2007 var den förväntade pensioneringsåldern för 25-åriga män 59,3 år och för 25-åriga kvinnor 59,6 år. Skillnaden mellan män och kvinnor har klart minskat under de senaste åren. Tidigare pressades kvinnornas förväntade pensioneringsålder ner av att kvinnor enligt tidigare pensionsarrangemang ofta hade lägre pensioneringsålder än män. Sådana arrangemang var mycket vanliga innan jämställdhetslagen trädde i kraft. En viss skillnad står dock att se i figur 4 på sida 40, som visar den förväntade pensioneringsåldern i alla åldersklasser från och med 25 års ålder. Figuren visar att situationen förändras med åldern så att kvinnornas förväntade pensioneringsålder är högre fram till 50 års ålder, varefter den är lägre än för män. För yngre män beror den lägre förväntade pensioneringsåldern på att invalidpensionsfrekvensen för män i dessa åldersklasser är hög i relation till kvinnorna. Skillnaden jämnas ut med åldern.

Faktorer som påverkar framtiden

Pensionspolitikens centrala mål att på lång sikt senarelägga pensioneringarna med 2–3 år följs upp med hjälp av den förväntade pensioneringsåldern för 25-åringar. Den förväntade pensioneringsåldern påverkas dock av flera faktorer. Därför är det svårt att bedöma när målet nås.

Pensionsreformen i början av år 2005 antas i vilket fall som helst höja pensioneringsåldern. År 2004 bedömde Pensionsskyddscentralen den förväntade pensioneringsålderns utveckling under de närmaste åren. Då bedömdes den förväntade pensioneringsåldern stiga tydligt från nivån år 2003, eftersom reformen innefattade en rad åtgärder som skulle senarelägga pensioneringarna. Sådana var bl.a. ekonomiska drivfjädrar: ju längre man arbetar i åldern 63–68 år desto större blir ålderspensionen tack vare den s.k. bonustillväxten. Man uppskattade att den förväntade pensioneringsåldern skulle stiga med 0,7 år fram till år 2010. På motsvarande sätt skulle ökningen fram till år 2015 uppgå till 1,2 år.

Nu verkar det som om ökningen skulle ske ungefär som förväntat. De viktigaste indikatorerna visar att utvecklingen för äldre arbetstagares sysselsättning och pensioneringar under de senaste åren har gått i den målsatta riktningen. För närvarande finns inte heller i sikte några sådana faktorer som skulle bryta den positiva utvecklingen. Ekonomi- och sysselsättningsutvecklingen spelar här dock en nyckelroll.

I och med pensionsreformen kommer arbetslöshetspensionen som en egen pensionsform att upphöra efter en övergångsperiod. Även detta bedöms senarelägga pensioneringarna framöver. Arbetslöshetspensionen har länge varit en viktig väg till pensionering (se figurerna 6.a och 6.b på sida 45 samt tabell 3 på sida 48).

En omständighet som höjer den förväntade pensioneringsåldern är också att deltidspensionerade inte anses vara pensionerade. Dessa anses gå i pension först när de efter deltidspensionen går i någon annan pension, oftast ålderspension. De deltidspensionerade betraktas som försäkrade, eftersom arbete är en förutsättning för deltidspension.

För att man ska kunna bedöma deltidspensionens inverkan presenteras i figur 5 på sida 40 den förväntade pensioneringsåldern även sålunda att deltidspensionärerna har beaktats i beräkningen som delvis pensionärer och delvis sysselsatta. Effekten på den förväntade pensioneringsåldern är mindre än ett halvt år. År 2007 fick ca 30 000 personer deltidspension.

Något som också höjer den förväntade pensioneringsåldern är att de lägre pensionsåldrarna inom den offentliga sektorn har minskat. En del av dem som pensioneras från den offentliga sektorn har alltså en s.k. personlig eller yrkesbaserad pensionsålder.

3 Begreppen

Pensioneringsåldern beskrivs med tre medeltal: **förväntad pensioneringsålder**, **median** och **genomsnittsålder**. Formeln för uträkningen av den förväntade pensioneringsåldern har presenterats på sidan 21. Medianåldern är den mittersta observationen i materialet och innebär att hälften av de nypensionerade är yngre och hälften äldre än detta. Genomsnittsåldern är det aritmetiska medeltalet för de nypensionerades ålder. När medianen och genomsnittsåldern räknas används åldern vid pensioneringens början.

Medeltalen ovan beskriver pensioneringsåldern på olika sätt och passar således för olika ändamål. Därför är det motiverat att även framöver publicera alla tre medeltal. Till exempel i internationella jämförelser används oftast medeltalet. Medeltalet är även det genomsnittstal som alla känner till och som därför används ofta. Eftersom pensioneringsålderns fördelning är mycket skev, beskriver den mittersta observationen å andra sidan mycket väl den typiska pensioneringsåldern. Den förväntade pensioneringsåldern mäter å sin sida bäst förändringen i pensioneringsåldern i tiden.

Med **arbetspensionerade** under statistikåret avses personer vilkas pension på basis av den egna yrkesbanan (annan än deltidspension) började under det aktuella året eller vilkas pensionsrätt har börjat tidigare, men för vilka beslutet om pension tagits först under statistikåret. Dessutom förutsätts det att personen inte har fått pension på basis av sin egen yrkesbana (gäller inte deltidspension) åtminstone på två år. I siffrorna för de olika pensionsslagen förutsätts att personen inte har fått pension enligt respektive slag på två år. I fråga om samtliga arbetspensionerade och ålderspensionerade förutsätts det att personen inte har fått pension på basis av sin egen yrkesbana enligt något pensionsslag (gäller inte deltidspension) på två år. Detta innebär att i antalet ålderspensionerade endast inräknas de som ålderspensionerats direkt eller via deltidspension, men inte sådana som pensionerats via andra pensioner. Familjepensioner finns inte alls med i granskningen.

Sektorsvis görs granskningen alltid med hänsyn till den aktuella sektorn, vilket innebär att man i konklusionerna om pensioneringarna endast ger akt på pensionerna inom sektorn i fråga. När det gäller hela arbetspensionssystemet förutsätts det att personen inte har haft pension från någondera sektorn på två år.

Med **arbetspensionsförsäkrade** avses i denna publikation personer som omfattas av pensionsskyddet och som inte får pension som grundar sig på deras egen yrkesbana (deltidspension undantagen). Den arbetspensionsförsäkrade befolkningen under granskningsåret beräknas på basis av de arbetspensionsförsäkrade i slutet av föregående år.

Arbetspensionssystemet består av pensionssystemen för den privata och för den offentliga sektorn. Av de arbetspensionsförsäkrade arbetar cirka tre av fyra inom den privata sektorn och var tredje inom den offentliga sektorn. Försäkrade som under året arbetar inom båda sektorerna utgör nästan 7 procent.

Den privata sektorn omfattar följande:

- Lagen om pension för arbetstagare ArPL
- Lagen om sjömanspensioner SjPL
- Lagen om pension för företagare FöPL
- Lagen om pension för lantbruksföretagare LFöPL
- Lagen om avträdelsetöd för lantbruksföretagare AvSL

Den offentliga sektorn omfattar följande:

- Lagen om statens pensioner StaPL
- Lagen om kommunala pensioner KomPL
- Pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan KyPL

Till den offentliga sektorn hör också personalen på Folkpensionsanstalten och Finlands Bank, Ålands landskapsregering samt riksdagsledamöterna och medlemmarna i statsrådet.

4 Lagändringar som bör beaktas i tolkningen av statistiken

1.1.1986 Inom den privata sektorn infördes individuell förtidspension (nedre åldersgräns 55 år) och förtida ålderspension (nedre åldersgräns 60 år).

Inom den privata sektorn trädde lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (KoPL) i kraft.

Beslut fattades om att höja åldersgränsen för arbetslöshetspension från 55 tillbaka till 60 år så att nya åldersklasser inte längre skulle omfattas av arbetslöshetspensionen. Följande nya åldersklass fick arbetslöshetspension först 1991 när den fyllde 60 år.

1.1.1987 Inom den privata sektorn infördes deltidspension (den nedre åldersgränsen 60 år).

1.7.1989 Inom den offentliga sektorn infördes individuell förtidspension (nedre åldersgräns 55 år), förtida ålderspension (nedre åldersgräns 58 år) och deltidspension (nedre åldersgräns 58 år).

- 1.1.1991 Lagen om sjömanspensioner (SjPL) ändrades så att Sjömanspensionskassan knöts till ansvarsfördelningssystemet inom den privata sektorn.
- 1.1.1994 Åldersgränsen för individuell förtidspension steg från 55 till 58 år (för personer födda efter 1939). Samtidigt gjordes villkoren för erhållande av individuell förtidspension något lindrigare. Villkoren för arbetslöshetspension stramades åt i gengäld.
Åldersgränsen för deltidspension sjönk också inom den privata sektorn till 58 år.
- 1.1.1998 KoPL reformerades så att den började omfatta alla mindre anställningar inom den privata sektorn, så kallade kortjobb. Det medförde att kretsen av de försäkrade blev större. Motsvarande ändringar gjordes också i lagarna om arbetspension inom den offentliga sektorn.
- 1.7.1998 Åldersgränsen för deltidspension sjönk temporärt från 58 till 56 år.
- 1.1.2000 Åldersgränsen för individuell förtidspension steg från 58 till 60 år (för personer födda efter 1943). Inom den offentliga sektorn kunde åldersgränsen under vissa förutsättningar vara 58 år också för personer födda åren 1944–1946 och 59 år för personer födda år 1947.
Från villkoren för arbetslöshetspension avskaffades kravet på s.k. återstående tid.
- 1.1.2003 Den temporära sänkningen av åldersgränsen för deltidspension upphörde och åldersgränsen återställdes vid 58 år för alla som är födda efter 1946.
- 1.1.2004 Inom den privata sektorn kunde individuell förtidspension endast beviljas personer födda 1943 eller tidigare, inom den offentliga sektorn under vissa förutsättningar även dem som är födda 1944–1947.
- 1.1.2005 Allt arbete i åldern 18–67 år som uppfyller arbetspensionslagarnas krav på försäkringsskyldighet ska försäkras, även arbete vid sidan av pension. Tidigare var åldersgränsen i lagarna om pension för arbetstagare 14 år och försäkringsskyldigheten upphörde senast när arbetstagaren fyllde 65 år.
Allt arbete i 18–67 års ålder ökar pensionen. Arbetspensionerade har rätt till pension efter ett pensionsfall, om de sammanlagda arbetsinkomsterna under yrkesbanan överstiger ett gränobelopp som bestäms i lagen. Av personer under 23 år krävdes förut att de i minst 12 månader hade haft arbete som omfattades av lagen för att få rätt till pension.
Det är möjligt att gå i ålderspension enligt eget val i 63–68 års ålder.
Personer som är födda efter år 1949 har inte längre rätt till arbetslöshetspension.

1 Effective retirement age and expected effective retirement age

The traditional ways of measuring effective retirement age, arithmetic mean and median, are not well suited to measuring changes over time. As the population ages, the average age of those who retire increases, even if the retirement risk in each age group does not change at all. For instance, the average age of those who retire would increase over the next ten years by about one year even if the retirement risk remained unchanged. The reason for this is the age structure of the Finnish population. During this period the large age groups of the post-war baby-boomers will retire.

The Finnish Centre for Pensions has developed an indicator to measure the effective retirement age, called expected effective retirement age (expectancy). The indicator describes the development in the effective retirement age. The indicator reacts immediately and in the right direction to changes in retirement risk. The age structure of the population does not affect the indicator. The indicator was introduced in 2003. As regards the private sector the expected effective retirement age has been calculated from 1983 and as regards the whole earnings-related pension scheme from 1996.

The expectancy is calculated for both 25-year-olds and 50-year-olds. The expectancy for 25-year-olds describes the effective retirement age for the whole population insured for earnings-related pension benefits. One reason for calculating the expectancy for 50-year-olds is that the retirement intentions of persons who have reached the age of 50 can be influenced by pension policy. Of those who retire, only slightly more than 10 per cent are aged less than 50 years. In this group the nature of the illnesses and disabilities is often such that continued work is no longer possible.

Retirement age in the Nordic countries

In Norway the effective retirement age is calculated in a corresponding way on the basis of an indicator based on life expectancy. Its development started at about the same time as in Finland. Without knowing it both countries ended up with a formula which is based on the same principles. Also in Sweden a similar indicator is nowadays in use. In the formulae used in Norway and in Sweden there are minor differences in the details compared to the Finnish one, but the principle is the same.

In 2005 a working group was established to develop a joint Nordic indicator for the effective retirement age, its calculation mode and commensurable statistical data. In February 2008 a joint Nordic report on the results of the working group, *Expected effective retirement age in the Nordic countries* (Finnish Centre for Pensions; Statistical Report 2/2008), was published. The report calculates for the first time the effective retirement age in the different Nordic countries using a comparable indicator. The Nordic expected effective retirement age (like the national expectancies) is calculated according to a similar principle as life expectancy. The indicator is independent of the age structure of the population. The Nordic expectancy is calculated for 30-year-olds and 50-year-olds, and it is based on the employment statistics published by the statistics offices of the Nordic countries. The Nordic comparison complements the picture of

the effective retirement age in Finland. The Finnish national expectancy figures are slightly lower than the values of the Nordic indicator.

The Finnish Centre for Pensions still primarily uses the national indicator presented in this report to describe changes in expected effective retirement age and differences in effective retirement age between different groups.

Definition and calculation mode of the expected effective retirement age

The expected effective retirement age describes the average effective retirement age for insured persons of a specific age on the assumption that the age-specific retirement risk and mortality rate for each age group remain at the level of the year of observation.

The expected effective retirement age is calculated by first calculating the insured persons' mortality rate and retirement risk for each age group during the year of observation. Using these proportions it is possible to calculate how many of a group of insured of a certain size and of a certain age (for instance 100,000 25-year-olds) would retire within one year. The number of insured which remains at a one year higher age is obtained by subtracting from the original number those who have retired and the number of deceased calculated from the mortality rates. Continuing in this way age by age until the retirement age for an old-age pension, the calculated numbers of those retiring are obtained for each age group. The average age calculated from these assumed retirements is the expected effective retirement age.

The calculation formula for the expected effective retirement age:

The probability of retirement at age j is obtained from the formula:

$$A_j = e_j \prod_{k=m}^{j-1} (1 - e_k - y_k)$$

and the expected effective retirement age is the age average of figures A_j :

$$E_m = \left(\sum_{j=m}^{70} j A_j \right) / \sum_{j=m}^{70} A_j$$

$$\begin{aligned} e_j &= \text{retirement risk at age } j \\ y_j &= \text{mortality risk at age } j \\ m &= \text{chosen starting age} \end{aligned}$$

Until the end of 2004 the general retirement age in Finland was 65 years. Therefore the termination age in the formula was 65 years for 2004 and the years before that. From the beginning of 2005 the retirement age changed so that it is possible to retire on an old-age pension flexibly between the ages of 63 and 68 years. For this reason the upper age limit in

the calculation formula for the expectancy was raised to 70 years as of 2005. However, the time series have not been interrupted due to this, since it has been estimated that raising the termination age from 65 to 70 years will increase the expectancy by only about 0.1 years.

Requirements set for the expectancy

- The indicator reacts in a correct way to changes in the retirement risk. It decreases when the retirement risk increases in some age group younger than the retirement age and increases when the retirement risk decreases.
- The indicator reacts only to changes in the retirement risk. It must not be affected by population phenomena such as the age structure of the population.
- The indicator reacts immediately to changes in the retirement risk, since the calculations are based on the number of new pensions (inflow). If the calculations were made on the number of retired (stock), the changes would show in the results only slowly.
- The statistical data needed for the calculation of the indicator is available. The Finnish Centre for Pensions maintains a centralised register of all earnings-related pensions and persons insured for earnings-related pension benefits, which makes an analysis based on the retirement risk possible.

The expected effective retirement age meets these four basic criteria quite well. A further criterion could be, for instance, international comparability. However, obtaining comparable data may be problematic, but as regards the Nordic countries this has been done successfully. It is also not very useful to calculate the expectancy for a small core group, since the number of new pensions in each age group in the core population should reflect the probability of retirement. This criterion already requires such a large core population that for instance calculating the expectancy for the personnel of a single company is not useful.

2 Development of the expected effective retirement age

In 2007 the expected effective retirement age in the earnings-related pension scheme was 59.5 years, which is the same as the year before. The expectancy for 50-year-olds, for its part, increased by 0.1 years (61.6 years in 2007). From 2005 the expectancy for 25-year-olds has risen by 0.4 years and the expectancy for 50-year-olds by 0.5 years.

Through the 2005 pension reform everyone obtained the possibility of retiring on an old-age pension without any reduction already at the age of 63 instead of the previous 65 years. During its first year an estimated 11,000 persons made use of this opportunity offered by the reform at the age of 63 or 64 years. Without these retired persons the value of the expectancy in 2005 would have been 0.2 years higher.

Before the 2005 pension reform the changes in expected effective retirement age were small, although a slight increase could be observed mainly in the expectancy for 50-year-olds. Over the 2000s the expectancy for 50-year-olds has indeed increased by almost a year and the expectancy for 25-year-olds by 0.7 years. In recent years the employment rate among ageing persons has also been increasing, especially for those aged over 60.

In 2007 the expectancy for 25-year-olds in the private sector was 59.7 years. At its lowest the expectancy was in 1986 (56.6 years). At that time the legislation on flexible pension arrangements in the private sector took effect, i.e. the individual early retirement pension and the early old-age pension. Also the expectancy for 50-year-olds (61.8 years in 2006 and 2007) shows a clearly increasing trend after the dive in 1986 (58.4 years).

However, in the public sector the expectancy increased clearly in 2007. The expectancy for 25-year-olds increased by 0.3 years to exactly 60 years and the expectancy for 50-year-olds by 0.4 years to 62.2 years.

In 2007 the expected effective retirement age for 25-year-old men was 59.3 years and for women 59.6 years. The difference between men and women has clearly narrowed in recent years. In earlier years the expectancy for women was lowered by the former pension arrangements where women had lower retirement ages than had men. Such arrangements were very common before the introduction of the Equal Opportunities Act. However, there is still some difference showing in Figure 4 on page 40, which shows the expectancy for those who have retired on an earnings-related pension for all age groups from 25 years onwards. The figure shows that with age the situation changes so that the expectancy for women is higher than for men up to approximately the age of 50, after which it is lower than for men. The lower value of the expectancy for younger men can be explained by the fact that in these age groups the retirement risk regarding disability pensions for men is high compared to that for women. The difference levels out with age.

Factors affecting the future

The postponement of effective retirement by 2–3 years, which was set as the main long-term objective in pension policy, is monitored through the expected effective retirement age for 25-year-olds. However, the expected effective retirement age is affected by several factors. Therefore it is difficult to assess when the objective has been achieved.

In any case the 2005 pension reform is expected to increase the effective retirement age. In 2004 the Finnish Centre for Pensions produced estimates of the development of the expected effective retirement age for the next few years. At the time, the expectancy was expected to increase clearly from the level of 2003, because the reform included several measures which aimed at raising the effective retirement age. These included, for instance, financial incentives: a longer period of work between ages 63 and 68 means a higher old-age pension due to the accelerated accrual rate of 4.5%. It was estimated that the expectancy will increase by 0.7 years by 2010. Correspondingly the estimated increase by 2015 is 1.2 years.

Now it seems that the expectancy increases more or less assumed. The main indicators show that the employment rate and frequency of retirement among ageing persons have developed in the planned direction in recent years. Currently there are also no factors in

sight which would interrupt this favourable development. However, here the development in employment rates and in the economy play key roles.

Through the pension reform the unemployment pension will be phased out as a separate type of pension after the transition period. This is also estimated to have a postponing effect on effective retirement in the future. The unemployment pension has for a long time been an important retirement pathway (see Figures 6.a and 6.b on page 45 and Table 3 on page 48).

An increasing effect on the expected effective retirement age is also achieved when those who take a part-time pension are not considered as retired. They are considered as retired only when they after the part-time pension retire on some other pension, most often an old-age pension. Recipients of a part-time pension are considered as insured, because the part-time pension is a type of pension which presupposes employment.

To evaluate the effect of the part-time pension Figure 5 on page 40 shows the results for the expectancy also when taking into account the recipients of a part-time pension half as retired and half as gainfully employed. The effect on the expectancy is less than six months. In 2007 there were approximately 30,000 recipients of a part-time pension.

A factor which also increases the expectancy is the diminishing use of lower retirement ages in the public sector. Of those who retire from the public sector some people still have occupational retirement ages.

3 Concepts used

The effective retirement age is described by three indicators: **the expected effective retirement age**, **the median** and **the average age**. The formula for calculating the expected effective retirement age is explained on page 28. The median age is the middle-most observation, i.e. fifty per cent of those retired are younger than this and fifty per cent are older. The average age is the arithmetic mean of the ages of the retired persons. When calculating the median and the average age, the age at the start of the pension is used.

The numbers presented describe the effective retirement age in different ways and are thus suitable for different purposes. Therefore it is justifiable to publish all three numbers also in the future. For instance international comparisons usually use the average. The average is also a number everyone knows and understands, and therefore is also often used. On the other hand, since the distribution of the effective retirement age is very skew, the middle-most observation, i.e. the median, describes a very typical effective retirement age. The expectancy in its turn best describes the changes over time in the effective retirement age.

The persons having retired on an earnings-related pension during the year of statistics includes persons whose pension based on their own work history (other than part-time pensions) started during the year in question or whose entitlement to a pension started earlier but whose pension decision was issued only in the year of statistics. A further requirement is that the person has not received a pension based on his own work history (does not concern part-time pensions) for at least two years. For the figures regarding each type of pension the requirement is that the person has not received a pension of that type for two years. In the figures regarding persons having retired on an old-age pension and all persons having

retired on an earnings-related pension the requirement is that the person has not received a pension of any type based on his own work history (does not concern part-time pensions) for two years. In other words, those who have retired on an old-age pension only include those who have retired directly on an old-age pension and those who have changed from a part-time pension to an old-age pension, but not those who have changed from some other type of pension to an old-age pension. Survivors' pensions are not included at all in the analysis.

The analysis per sector is always carried out from the viewpoint of the relevant sector, in other words, when considering retirement only the pensions of the sector in question are surveyed. For the whole earnings-related pension scheme the criterion is that the person has not received a pension from either sector for two years.

In this publication, **insured persons within the earnings-related pension scheme** are persons covered for pension benefits who do not receive any pension based on the person's own work history (excluding part-time pensions). When determining the population insured for earnings-related pension benefits for the year of observation, the situation at the end of the previous year is used.

The earnings-related pension scheme consists of the private and the public sector. About three-fourths of those insured for earnings-related pension benefits work in the private sector and one-third in the public sector. Over the year nearly 7 per cent of the insured work in both sectors.

The private sector includes:

- Employees Pensions Act TyEL
- Seamen's Pensions Act MEL
- Self-Employed Persons' Pensions Act YEL
- Farmers' Pensions Act MYEL
- Act on Farmers' Early Retirement Aid LUTUL

The public sector includes:

- State Employees' Pensions Act VaEL
- Local Government Pensions Act KuEL
- Evangelical-Lutheran Church Pensions Act KiEL

The public sector also includes the personnel of the Social Insurance Institution and of the Bank of Finland, the regional government of Åland, as well as the pensions for the Members of Parliament and the members of the Finnish Government.

4 Legislative changes to be taken into account in the analysis of the statistics

1.1.1986 In the private sector the individual early retirement pension (lower age limit 55 years) and the early old-age pension (lower age limit 60 years) were introduced.

In the private sector the Freelance Employees' Pensions Act (TaEL) took effect.

A decision was taken to change the age limit for the unemployment pension from 55 years back to 60 years so that new age groups are no longer entitled to an unemployment pension. The next time a new age group became eligible for an unemployment pension in 1991 after reaching the age of 60.

- 1.1.1987 In the private sector the part-time pension (lower age limit 60 years) was introduced.
- 1.7.1989 In the public sector the individual early retirement pension (lower age limit 55 years), the early old-age pension (lower age limit 58 years) and the part-time pension (lower age limit 58 years) were introduced.
- 1.1.1991 The Seamen's Pensions Act (MEL) was changed so that the Seamen's Pension Fund was linked to the private-sector system for division of liabilities.
- 1.1.1994 The age limit for the individual early retirement pension was increased from 55 to 58 years (for persons born after 1939). At the same time the entitlement criteria for the individual early retirement pension were made slightly less strict. Correspondingly the entitlement criteria for the unemployment pension were tightened.
- The age limit for the part-time pension was also in the private sector lowered to 58 years.
- 1.1.1998 TaEL was reformed to include also all very short-term jobs in the private sector, so a pensions act for short-term temporary jobs took effect, and the group of insured persons was extended. Corresponding changes were also made to the public-sector pension acts.
- 1.7.1998 The age limit for the part-time pension was temporarily lowered from 58 to 56 years.
- 1.1.2000 The age limit for the individual early retirement pension was raised from 58 to 60 years for persons born after 1943. In the public sector the age limit for persons born in 1944–1946 may on certain conditions also be 58 years and for persons born in 1947 59 years.
- The requirement concerning the right to a pension component for projected pensionable service was removed from the entitlement criteria for the unemployment pension.
- 1.1.2003 The temporary lowering of the age limit for the part-time pension was ended, and the age limit was changed back to 58 years for everybody born after 1946.

1.1.2004 The individual early retirement pension can now be granted only to persons born in 1943 and earlier, in the public sector on certain conditions also to persons born in 1944–1947.

1.1.2005 Insurance has to be taken out for all work carried out between the ages of 18 and 67 which meets the criteria for the liability to take out pension insurance as determined in the pension acts, including work alongside receipt of a pension. Earlier the lower age limit in the pension acts for employees was 14 years and the liability to take out pension insurance ended at the latest at the age of 65.

All work carried out between the ages of 18 and 67 accrues a pension. In the event of a pension contingency the person insured for pension benefits is entitled to a pension, if the total amount of earnings during the working career exceeds the limit laid down in the act. Earlier one requirement for pension entitlement for persons aged under 23 was that they had accumulated at least 12 months of time in employment covered by the act.

The old-age pension may be taken flexibly between the ages of 63 and 68.

Persons born after 1949 are no longer entitled to an unemployment pension.

I **Eläkkeellesiirtymisikä**

Pensioneringsålder

Effective retirement age

Kuvio 1 Eläkkeellesiirtymisiän odote

Figur 1 Förväntad pensioneringsålder

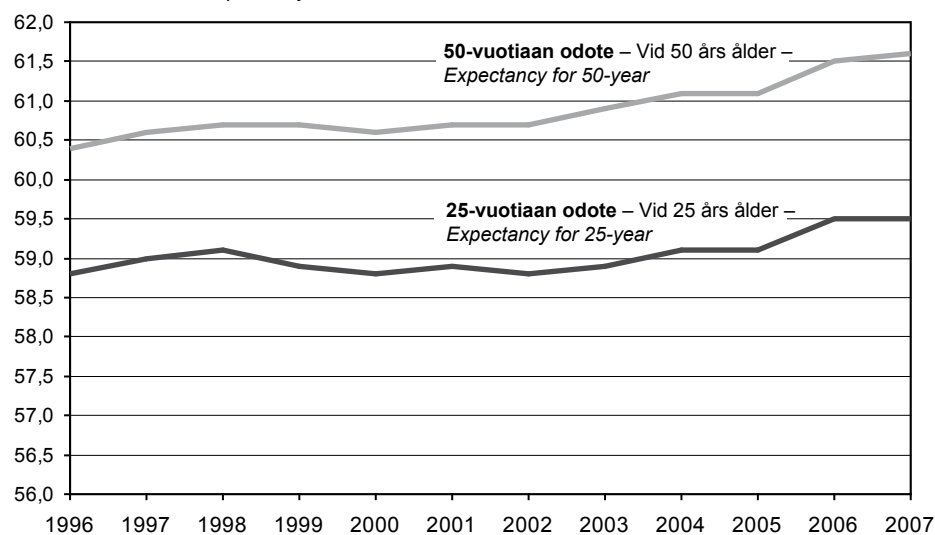
Chart 1 Expected effective retirement age (i.e. expectancy)

1.a Kaikki työeläkkeelle siirtyneet

1.a Alla nya arbetspensionerade

1.a All persons retired on an earnings-related pension

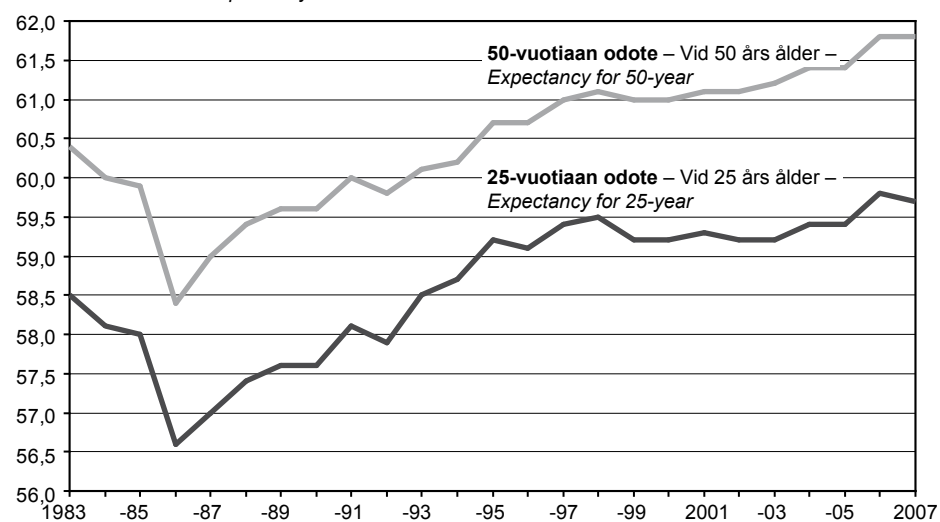
Odote – Förväntad – Expectancy

1.b Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet

1.b Nya pensionerade inom privata sektorn

1.b Persons retired from the private sector

Odote – Förväntad – Expectancy

Kuvio 2 Eläkkeellesiirtymisiän odote sukupuolittain

Figur 2 Förväntad pensioneringsålder efter kön

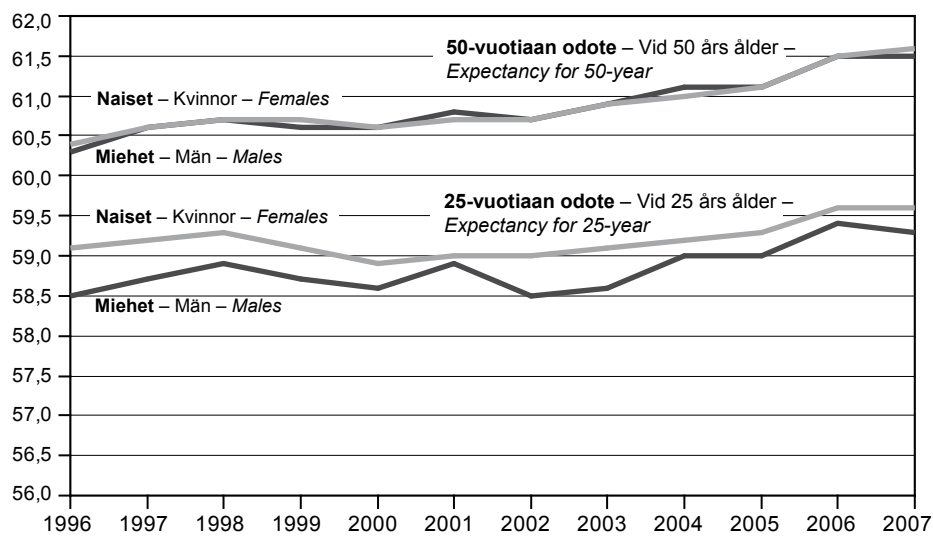
Chart 2 Expected effective retirement age (i.e. expectancy) by gender

2.a Kaikki työeläkkeelle siirtyneet

2.a Alla nya arbetspensionerade

2.a All persons retired on an earnings-related pension

Odote – Förväntad – Expectancy

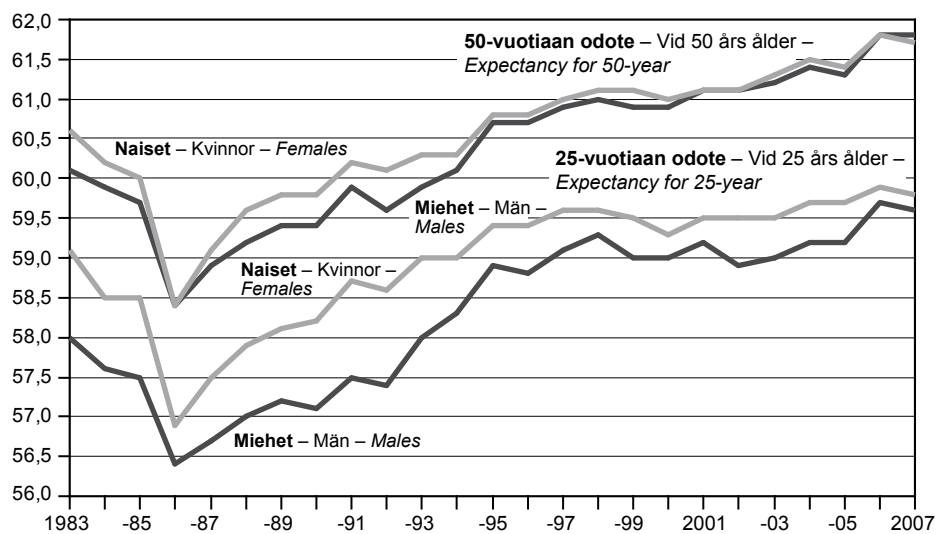

2.b Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet

2.b Nya pensionerade inom privata sektorn

2.b Persons retired from the private sector

Odote – Förväntad – Expectancy

Kuvio 3 Eläkkeellesiirtymisiän odote, keskiarvo ja mediaani

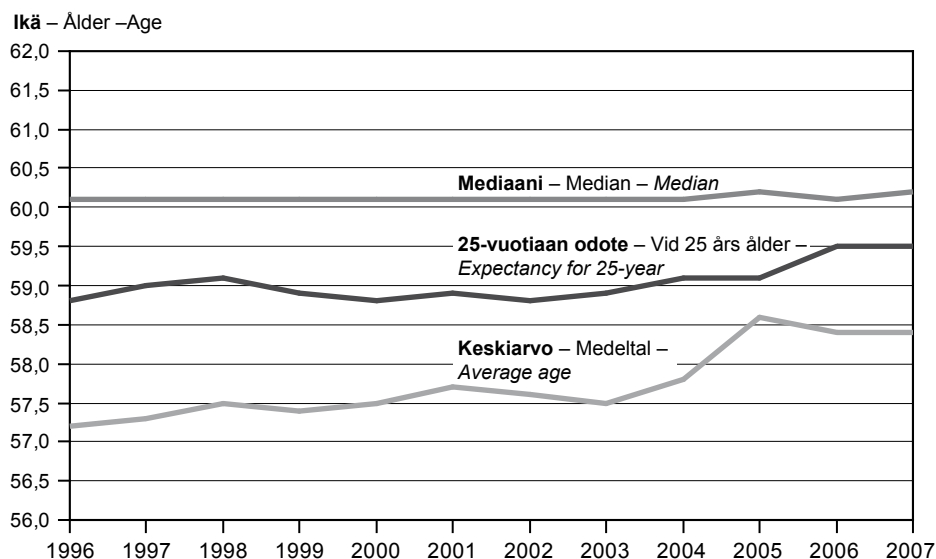
Figur 3 Förväntad pensioneringsålder, medelålder och median

Chart 3 Expected effective retirement age (i.e. expectancy), average and median age

3.a Kaikki työeläkkeelle siirtyneet

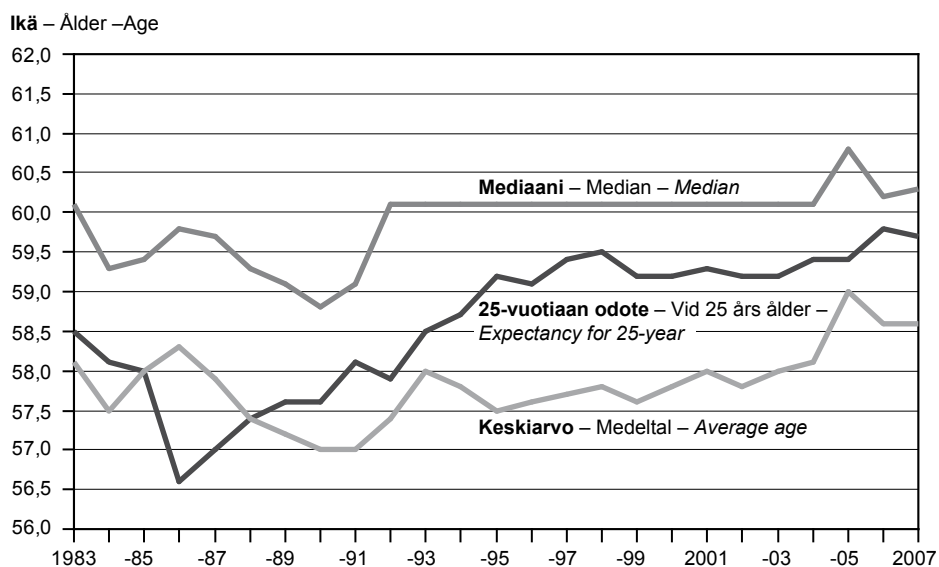
3.a Alla nya arbetspensionerade

3.a All persons retired on an earnings-related pension

3.b Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet

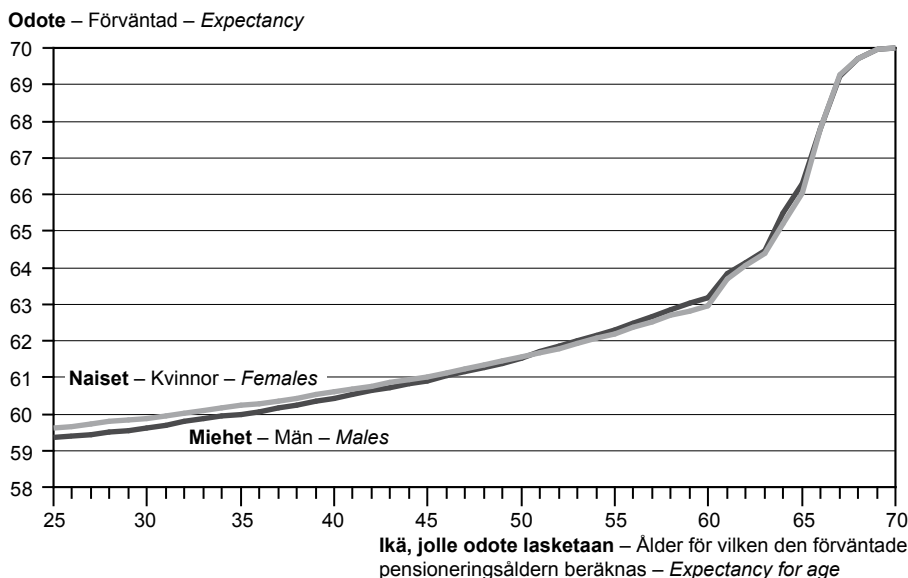
3.b Nya pensionerade inom privata sektorn

3.b Persons retired from the private sector

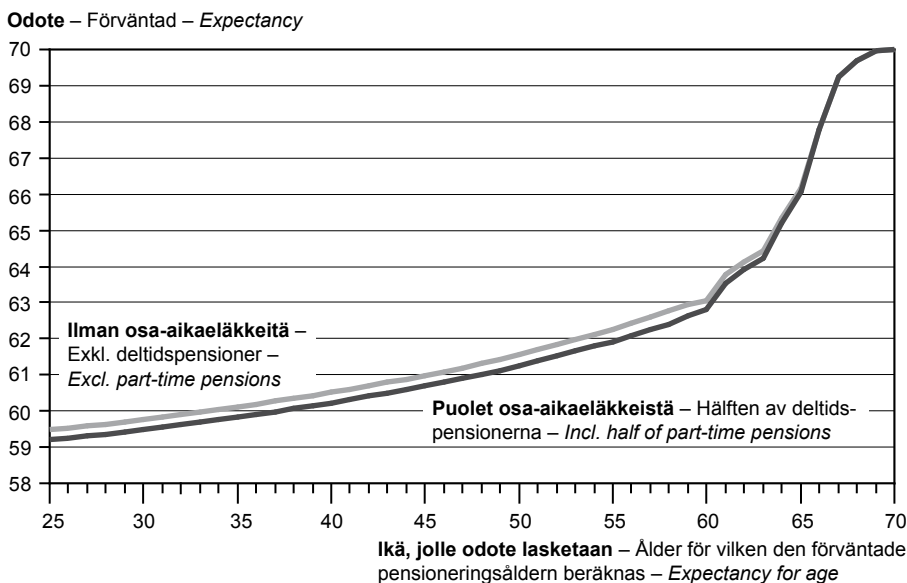
Kuvio 4 Eläkkeellesiirtymisiän odote ikäluokittain vuonna 2007
 Figur 4 Förväntad pensioneringsålder efter åldersgrupp år 2007
 Chart 4 Expected effective retirement age (i.e. expectancy) by age group in 2007

Kaikki työeläkkeelle siirtyneet
 Alla nya arbetspensionerade
 All persons retired on an earnings-related pension

Kuvio 5 Osa-aikaeläkkeen vaikutus eläkkeellesiirtymisiän odotteeseen vuonna 2007
 Figur 5 Deltidspensionens inverkan på den förväntade pensioneringsåldern år 2007
 Chart 5 Effect of the part-time pension on the expected effective retirement age in 2007

Kaikki työeläkkeelle siirtyneet
 Alla nya arbetspensionerade
 All persons retired on an earnings-related pension

1 Eläkkeellesiirtymisiän odote 25- ja 50-vuotiaille
 1 Föväntad pensioneringsålder för 25- och 50-åringar
 1 Expected effective retirement age (i.e. expectancy) for 25- and 50-year-olds

	25-vuotiaalle laskettu odote Beräknats för 25-åringar Calculated for age 25			50-vuotiaalle laskettu odote Beräknats för 50-åringar Calculated for age 50		
	Miehet Män Males	Naiset Kvinnor Females	Kaikki Samtliga All	Miehet Män Males	Naiset Kvinnor Females	Kaikki Samtliga All
Kaikki työeläkkeelle siirtyneet – Alla nya arbetspensionerade – <i>All persons retired on an earnings-related pension</i>						
1998	58,9	59,3	59,1	60,7	60,7	60,7
1999	58,7	59,1	58,9	60,6	60,7	60,7
2000	58,6	58,9	58,8	60,6	60,6	60,6
2001	58,9	59,0	58,9	60,8	60,7	60,7
2002	58,5	59,0	58,8	60,7	60,7	60,7
2003	58,6	59,1	58,9	60,9	60,9	60,9
2004	59,0	59,2	59,1	61,1	61,0	61,1
2005	59,0	59,3	59,1	61,1	61,1	61,1
2006	59,4	59,6	59,5	61,5	61,5	61,5
2007	59,3	59,6	59,5	61,5	61,6	61,6
Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom privata sektorn – <i>Persons retired on a private-sector pension</i>						
1998	59,3	59,6	59,5	61,0	61,1	61,1
1999	59,0	59,5	59,2	60,9	61,1	61,0
2000	59,0	59,3	59,2	60,9	61,0	61,0
2001	59,2	59,5	59,3	61,1	61,1	61,1
2002	58,9	59,5	59,2	61,1	61,1	61,1
2003	59,0	59,5	59,2	61,2	61,3	61,2
2004	59,2	59,7	59,4	61,4	61,5	61,4
2005	59,2	59,7	59,4	61,3	61,4	61,4
2006	59,7	59,9	59,8	61,8	61,8	61,8
2007	59,6	59,8	59,7	61,8	61,7	61,8
Julkisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom offentliga sektorn – <i>Persons retired on a public-sector pension</i>						
1998	59,0	59,3	59,2	61,0	60,9	60,9
1999	58,8	59,1	59,0	60,9	60,9	60,9
2000	58,2	58,8	58,6	60,4	60,6	60,5
2001	58,6	59,0	58,8	60,7	60,7	60,7
2002	58,2	59,0	58,6	60,5	60,7	60,6
2003	58,3	59,0	58,8	60,8	60,9	60,8
2004	58,9	59,1	59,0	61,1	61,0	61,0
2005	59,0	59,3	59,2	61,2	61,2	61,2
2006	59,6	59,8	59,7	62,0	61,8	61,8
2007	60,2	59,9	60,0	62,5	61,9	62,2

2 Eläkkeellesiirtymisiän odote, keskiarvo ja mediaani
 2 Förväntad pensioneringsålder, medelålder och median
 2 *Expected effective retirement age (i.e. expectancy), average and median*

Miehet Män Males			Naiset Kvinnor Females			Kaikki Samtliga All		
Odote Förväntad Expec- tancy	Keskiarvo Medeltal Average age	Mediaani Median Median	Odote Förväntad Expec- tancy	Keskiarvo Medeltal Average age	Mediaani Median Median	Odote Förväntad Expec- tancy	Keskiarvo Medeltal Average age	Mediaani Median Median

Kaikki työeläkkeelle siirtyneet – Alla nya arbetspensionerade –
All persons retired on an earnings-related pension

1998	58,9	57,1	60,1	59,3	57,9	60,1	59,1	57,5	60,1
1999	58,7	57,0	60,1	59,1	57,8	60,1	58,9	57,4	60,1
2000	58,6	57,1	60,1	58,9	57,9	60,1	58,8	57,5	60,1
2001	58,9	57,3	60,1	59,0	58,1	60,1	58,9	57,7	60,1
2002	58,5	57,1	60,1	59,0	58,1	60,1	58,8	57,6	60,1
2003	58,6	57,1	60,1	59,1	57,9	60,1	58,9	57,5	60,1
2004	59,0	57,5	60,1	59,2	58,2	60,1	59,1	57,8	60,1
2005	59,0	58,5	60,3	59,3	58,8	60,1	59,1	58,6	60,2
2006	59,4	58,3	60,1	59,6	58,6	60,1	59,5	58,4	60,1
2007	59,3	58,2	60,2	59,6	58,6	60,3	59,5	58,4	60,2

Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom privata sektorn –
Persons retired on a private-sector pension

1998	59,3	57,4	60,1	59,6	58,2	60,1	59,5	57,8	60,1
1999	59,0	57,2	60,1	59,5	58,0	60,1	59,2	57,6	60,1
2000	59,0	57,4	60,1	59,3	58,2	60,1	59,2	57,8	60,1
2001	59,2	57,6	60,1	59,5	58,4	60,1	59,3	58,0	60,1
2002	58,9	57,4	60,1	59,5	58,4	60,1	59,2	57,8	60,1
2003	59,0	57,6	60,1	59,5	58,4	60,1	59,2	58,0	60,1
2004	59,2	57,8	60,1	59,7	58,5	60,1	59,4	58,1	60,1
2005	59,2	58,8	60,8	59,7	59,2	60,8	59,4	59,0	60,8
2006	59,7	58,5	60,3	59,9	58,7	60,2	59,8	58,6	60,2
2007	59,6	58,4	60,3	59,8	58,7	60,3	59,7	58,6	60,3

Julkisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom offentliga sektorn –
Persons retired on a public-sector pension

1998	59,0	56,6	60,1	59,3	57,5	60,1	59,2	57,1	60,1
1999	58,8	56,6	60,1	59,1	57,3	60,1	59,0	57,0	60,1
2000	58,2	56,6	60,1	58,8	57,3	60,1	58,6	57,0	60,1
2001	58,6	57,1	60,1	59,0	57,8	60,1	58,8	57,5	60,1
2002	58,2	56,9	60,1	59,0	57,8	60,1	58,6	57,4	60,1
2003	58,3	56,8	60,1	59,0	57,5	60,1	58,8	57,2	60,1
2004	58,9	57,5	60,1	59,1	58,0	60,1	59,0	57,8	60,1
2005	59,0	58,2	60,1	59,3	58,5	60,1	59,2	58,4	60,1
2006	59,6	58,1	60,1	59,8	58,5	60,1	59,7	58,4	60,1
2007	60,2	58,3	60,1	59,9	58,6	60,2	60,0	58,5	60,1

Eläkkeellesiirtymisiän odote on laskettu 25-vuotiaalle. – Den förväntade pensioneringsåldern har beräknats för 25-åringar.
 – *The expected effective retirement age has been calculated for 25-year-olds.*

II Työeläkkeelle siirtyneet

Nya arbetspensionerade

Persons retired on an earnings-related pension

Kuvio 6 Työeläkkeelle vuonna 2007 siirtyneet

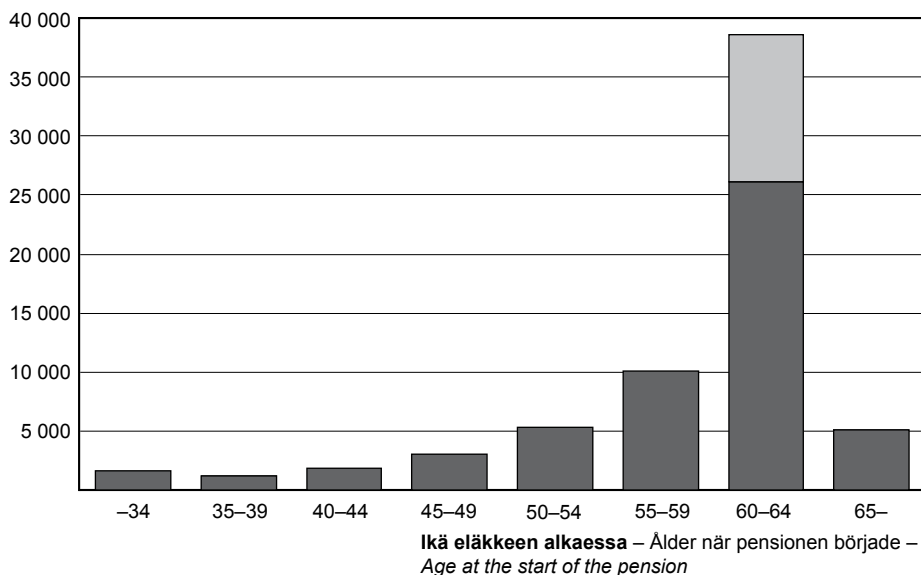
Figur 6 Nya arbetspensionerade år 2007

Chart 6 Persons having retired on an earnings-related pension in 2007

6.a Kaikki ikäryhmittäin

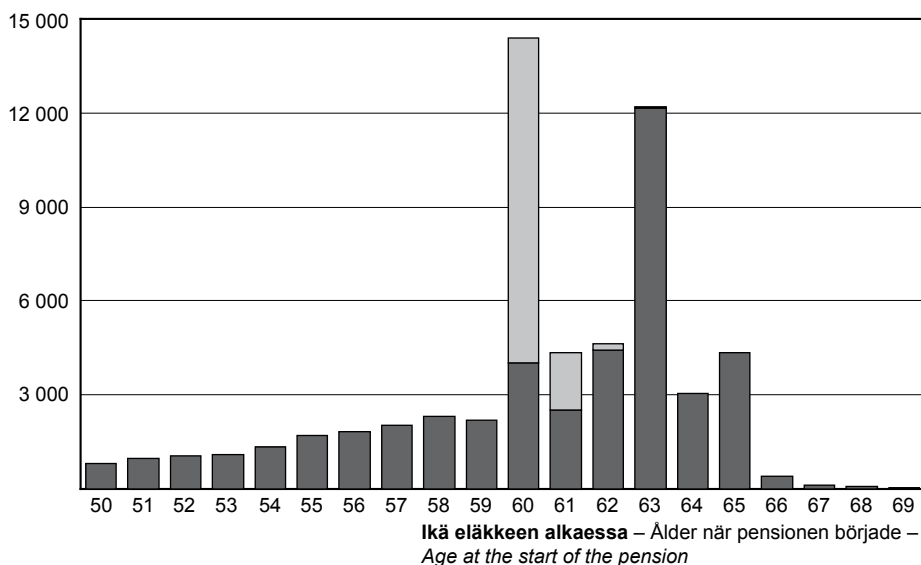
6.a Alla efter åldersgrupp

6.a All persons by age group

6.b 50-69-vuotiaat yksivuotisikäluokittain

6.b 50-69-åriga efter enåriga åldersgrupper

6.b 50-69-year-olds by one-year age groups

Työttömyyseläkkeelle siirtyneet –
Nypensionerade med arbetslöshetspension –
Persons having retired on an unemployment
pension

Muulle eläkkeelle siirtyneet –
Nypensionerade med andra pensionslag
Persons retired on some other type of pension

Kuvio 7 Työeläkkeelle vuosina 2006 ja 2007 siirtyneet 55–69-vuotiaat iän mukaan

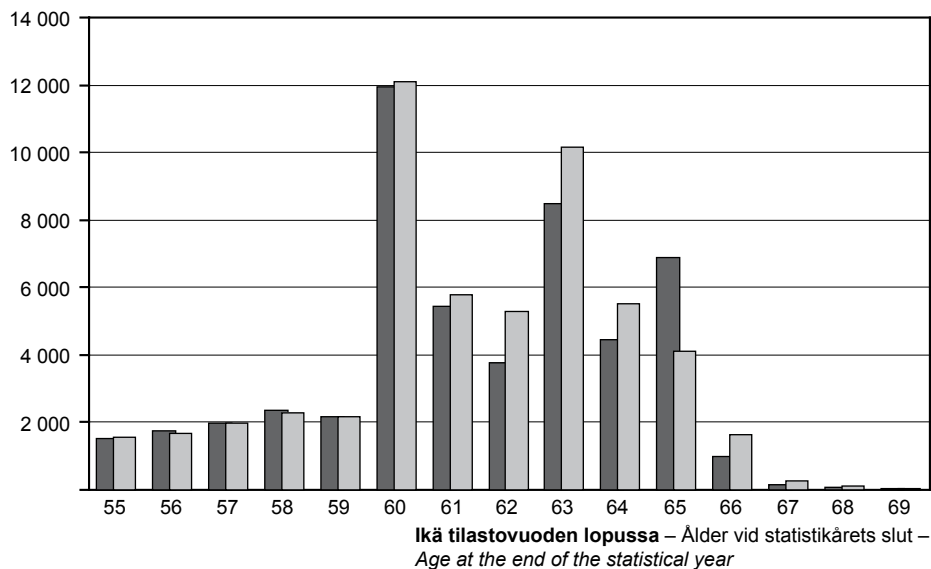
Figur 7 Nya 55–69-åriga arbetspensionerade efter ålder åren 2006 och 2007

Chart 7 Persons having retired on an earnings-related pension, aged 55–69, in 2006 and 2007 by age

7.a Lukumäärä

7.a Antal

7.a Number

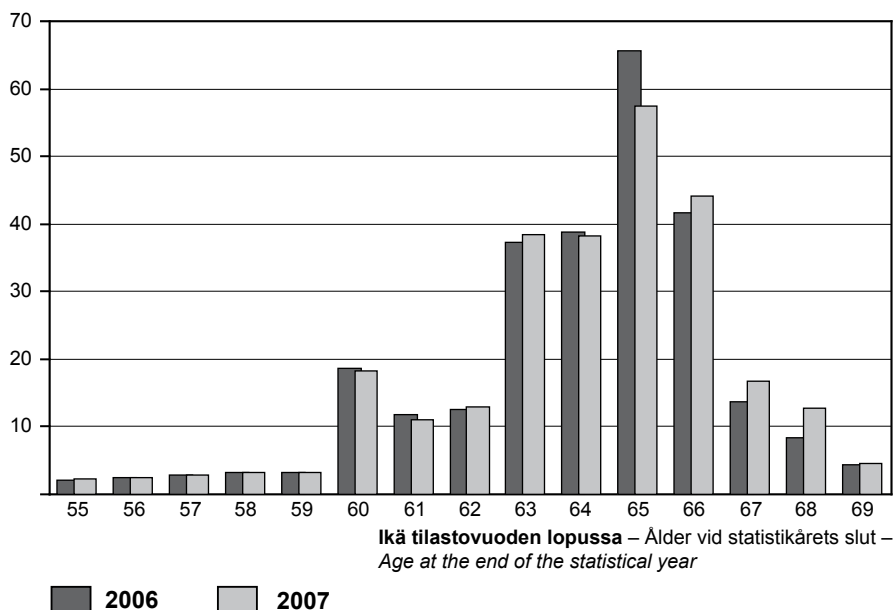

7.b Osuus työeläkevakuutetuista

7.b Andel av arbetspensionsförsäkrade

7.b Share of the insured

%

Kuvio 8 Työeläkkeelle vuonna 2007 siirtyneet 55–69-vuotiaat sukupuolen mukaan

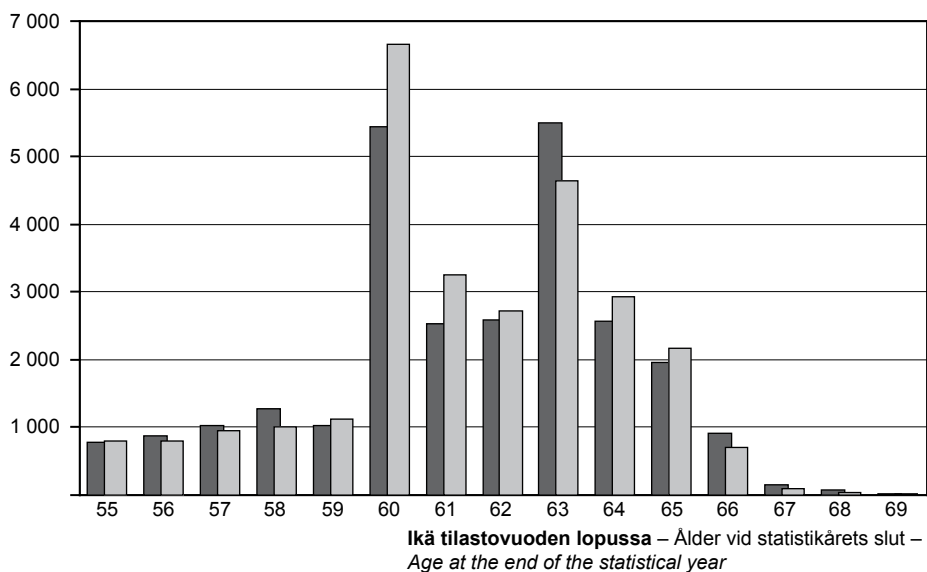
Figur 8 Nya 55–69-åriga arbetspensionerade år 2007 efter kön

Chart 8 Persons having retired on an earnings-related pension, aged 55–69, in 2007 by gender

8.a Lukumäärä

8.a Antal

8.a Number

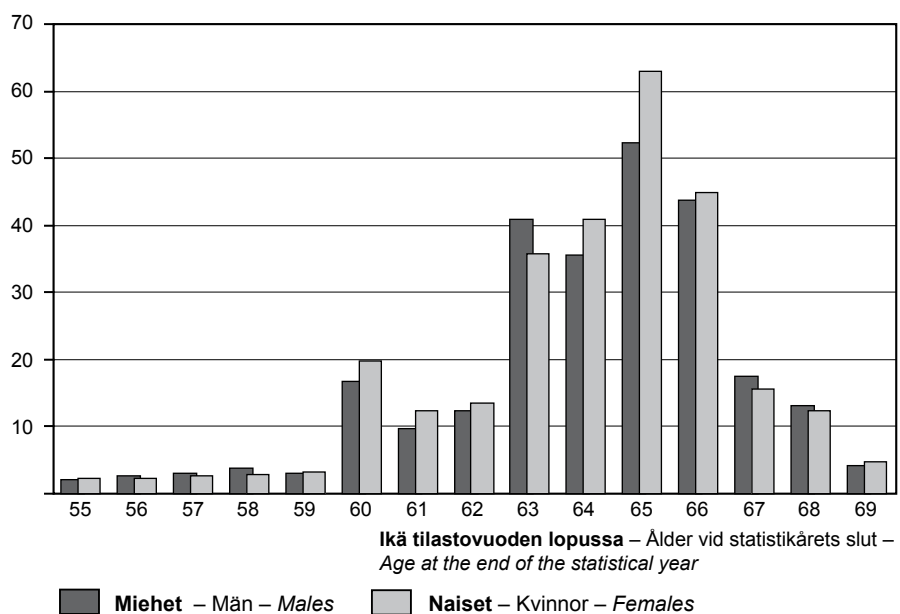

8.b Osuus työeläkevakuutetuista

8.b Andel av arbetspensionsförsäkrade

8.b Share of the insured

%

3 Työeläkkeelle siirtyneet eläkelajin mukaan**3 Nya arbetspensionerade efter pensionsslag****3 Persons having retired on an earnings-related pension by pension benefit**

Vanhuuseläke Alderspension <i>Old-age pension</i>		Työttö- myyseläke Arbets- löshets- pension <i>Unemploy- ment pension</i>	Työkyvyttömyyseläke Invalidpension <i>Disability pension</i>		Maatalouden erityyseläke Special- pension för lantbruks- företagare <i>Special pension for farmers</i>	Kaikki eläkkeelle siirtyneet Alla nypension- erade <i>All new retirees</i>	Osa-aika- eläkkeelle siirtyneet Nya deltids- pensions- tagare <i>Persons started to receive part-time pension</i>
Kaikki Samtliga <i>All</i>	Varhennettu vanhuuseläke Förtida ålders- pension <i>Early old-age pension</i>		Kaikki Samtliga <i>All</i>	Yksilöllinen varhaiseläke Individuell förtidspension <i>Individual early retirement pension</i>			

**Kaikki työeläkkeelle siirtyneet – Alla nya arbetspensionerade –
All persons retired on an earnings-related pension**

1998	14 969	2 727	13 391	19 577	2 585	1 642	49 198	5 707
1999	15 969	2 895	12 835	21 891	2 843	2 286	52 578	9 547
2000	16 999	3 590	12 853	22 839	2 618	1 492	53 667	9 455
2001	18 769	4 114	14 784	23 325	2 686	1 263	57 691	8 995
2002	19 564	4 152	11 505	25 223	2 685	1 273	57 211	16 114
2003	19 106	4 208	11 278	25 885	2 255	1 004	56 979	8 232
2004	20 853	4 046	10 550	26 004	1 683	1 037	58 154	3 524
2005	30 217	2 467	10 091	25 853	698	1 362	67 088	4 869
2006	27 103	1 933	11 296	24 399	167	1 213	63 714	6 154
2007	28 050	2 377	12 430	25 422	47	1 081	66 722	6 693

**Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom privata sektorn –
Persons retired on a private-sector pension**

1998	10 806	3 089	13 012	17 914	2 347	1 642	43 114	2 677
1999	11 510	3 224	12 622	20 187	2 584	2 286	46 358	5 505
2000	13 296	3 894	12 604	21 156	2 444	1 492	48 263	5 620
2001	14 556	4 480	14 520	21 576	2 493	1 263	51 652	5 644
2002	15 538	4 572	11 355	23 494	2 513	1 273	51 439	10 113
2003	16 566	4 195	11 143	24 037	2 075	1 004	52 540	5 544
2004	17 077	3 721	10 418	24 447	1 533	1 037	52 780	2 221
2005	27 875	1 611	9 739	23 870	577	1 362	62 642	3 040
2006	22 691	1 225	11 081	22 403	106	1 213	57 196	3 626
2007	23 750	1 622	12 218	23 394	6	1 081	60 217	3 901

**Julkisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom offentliga sektorn –
Persons retired on a public-sector pension**

1998	8 914	808	5 225	9 669	1 323	.	23 750	3 052
1999	9 621	889	5 124	10 974	1 440	.	25 659	4 061
2000	9 901	1 159	5 459	11 685	1 248	.	26 957	3 857
2001	11 226	1 439	6 452	11 873	1 309	.	29 468	3 371
2002	11 837	1 517	5 335	13 201	1 384	.	30 301	6 048
2003	10 820	1 624	5 520	13 636	1 090	.	29 897	2 722
2004	12 569	1 763	5 194	13 829	899	.	31 505	1 041
2005	15 526	2 811	5 269	14 259	440	.	34 966	1 849
2006	15 213	1 987	5 667	13 631	137	.	34 437	2 550
2007	15 845	2 271	6 028	14 242	56	.	36 005	2 818

Vanhuuseläkkeissä ovat mukana vain suoraan tai osa-aikaeläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet, eivät ns. jatkoeläkkeet. – I ålderspensionerna ingår endast nypensionerade som gått i ålderspension direkt eller efter deltidspension, inte s.k. fortsatta pensioner. – *The old-age pensions include only persons who have retired directly on an old-age pension or from a part-time pension to an old-age pension, not so-called continued pensions.*

III Työeläkevakuutetut

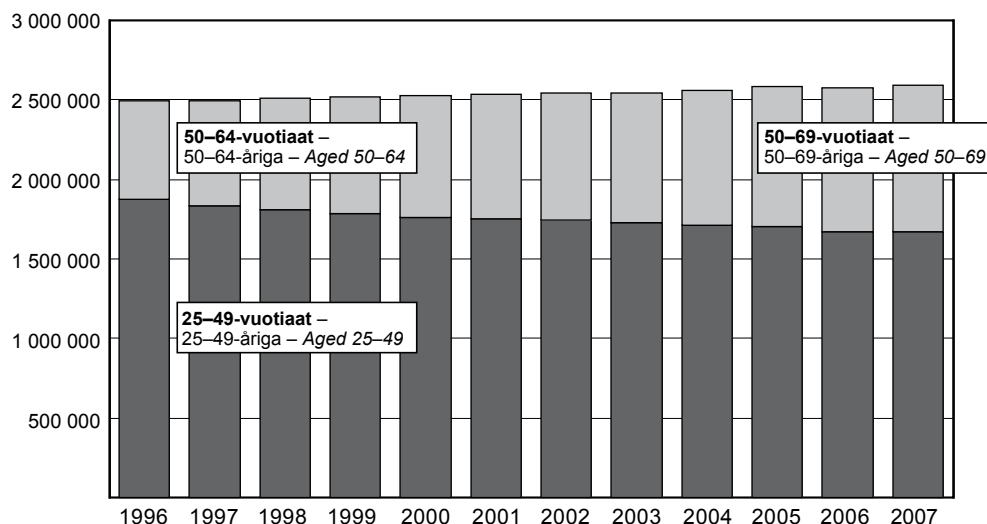
Arbetspensionsförsäkrade

*Persons insured for earnings-related
pension benefits*

Kuvio 9 Työeläkevakuutetut ikäryhmittäin

Figur 9 Arbetspensionsförsäkrade efter åldersgrupp

Figure 9 Persons insured for earnings-related pension benefits by age group

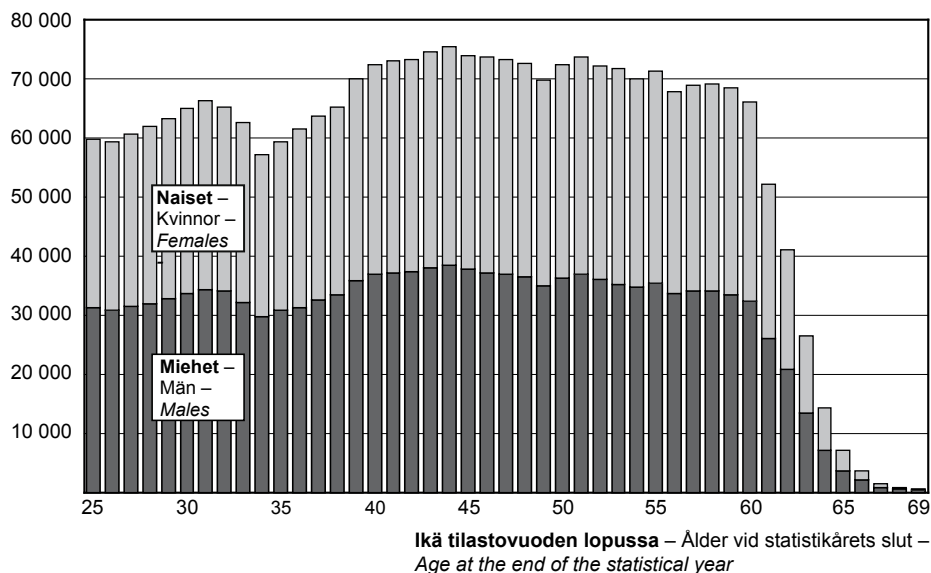

Vuoden 2004 loppuun yleinen eläkeikä oli 65 vuotta. – Till slutet av år 2004 var den allmänna pensionsåldern 65 år – Until the end of 2004 the general retirement age was 65 years.

Kuvio 10 Työeläkevakuutetut iän mukaan vuonna 2007

Figur 10 Arbetspensionsförsäkrade efter ålder år 2007

Figure 10 Persons insured for earnings-related pension benefits by age in 2007

Kuvioissa työeläkevakuutetut sisältävät ne eläkeoikeuden piiriin kuuluvat henkilöt, jotka eivät saa eläkettä (pl. osa-aikaeläke). – I graferna inkluderar de arbetspensionsförsäkrade som omfattas av pensionsrätten och som inte får pension (exklusive deltidspension). – In the graphs the persons insured for earnings-related pension benefits include persons who are covered by pension rights and who do not receive a pension (not including part-time pension).

Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja 2007

- 1/2007 Yksityisen sektorin työeläkkeiden rahoitus vuonna 2005
- 2/2007 Tilastoraportti vuoden 2005 kustannustenjaosta
- 3/2007 Yritysten työeläkemaksut vuonna 2005
- 4/2007 Yksityisen sektorin työsuhdetilastot vuonna 2005
- 5/2007 Eläkkeellesiirtymisikä Suomen työeläkejärjestelmässä
- 6/2007 Katsaus eläketurvaan vuonna 2006
- 7/2007 Yksityisen sektorin työsuhdetilastot vuonna 2006

Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja 2008

- 1/2008 Yksityisen sektorin työeläkkeiden rahoitus vuonna 2006
- 2/2008 Expected effective retirement age in the Nordic countries
- 3/2008 Tilastoraportti vuoden 2006 kustannustenjaosta
- 4/2008 Eläkkeellesiirtymisikä Suomen työeläkejärjestelmässä

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin 010 7511

Faksi (09) 148 1172

www.etk.fi

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Tfn 010 7511

Fax (09) 148 1172

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 ELÄKETURVAKESKUS

Finland

Tel. +358 10 7511

Fax +358 9 148 1172